

MUSIIKIN VOIMA

Musiikki toiminnallisena menetelmänä varhaiskasvatuksen arjessa

Huhtala Marika

Opinnäytetyö
Sosiaali
Sosionomi (AMK)

2021

Sosiaalialan koulutus
Sosionomi (AMK)

Tekijä	Marika Huhtala	Vuosi	2021
Ohjaajat	Seija Järvi Sari Leppälä		
Työn nimi	Musiikin voima. Musiikki toiminnallisena menetelmänä varhaiskasvatuksen arjessa.		
Sivu- ja liitesivumäärä	43 + 6		

Musiikilla on ihmeellisiä vaikutuksia meidän elämässämme. Musiikin avulla koemme erilaisia tunteita ja musiikki toimii usein lohduttajana tai kannustimena arjen tilanteissa. Joskus odottaminen saa aikaan rauhattomuutta lapsiryhmässä ja silloin yhteinen spontaani lauluhetki voisi auttaa.

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää, voidaanko musiikkia käyttää toiminnallisena menetelmänä varhaiskasvatuksen arjessa ja mitä hyötyä siitä voisi olla. Opinnäytetyön menetelmänä oli kuvaileva kirjallisuuskatsaus. Tutkimusaineistoksi valittiin tietokirjoja, kokoomateoksia ja erilaisia oppaita aiheesta. Aineisto koostuu 13 teoksesta, joissa musiikin vaikutuksia tunteisiin, käyttäytymiseen ja toiminnallisena menetelmänä on pohdittu. Tutkimusaineisto on analysoitu aineistolähtöisellä sisällönanalyysillä.

Tulosten tarkastelussa ilmeni, että musiikilla on paljon positiivisia vaikutuksia ja että musiikista toiminnallisena menetelmänä olisi paljon hyötyä lapsille varhaiskasvatuksen arjessa. Tutkimusta musiikin käyttämisestä varhaiskasvatuksessa toiminnallisena menetelmänä ei löytynyt, mutta tarkastelun alla olleissa aineistoissa ilmiöön viitataan useaan otteeseen ja niiden perusteella pystyttiin saamaan vastaus tutkimuskysymykseen.

Johtopäätöksenä voidaan todeta, että musiikki on erittäin voimakas vaikuttaja ja sen käyttämistä toiminnallisena menetelmänä tulisi lisätä varhaiskasvatuksen arjessa.

Avainsanat   musiikin vaikutukset, varhaiskasvatus, toiminnallinen menetelmä

Social Services
Bachelor of Social Services

Author	Marika Huhtala	Year	2021
Supervisors	Seija Järvi Sari Leppälä		
Subject of thesis	Power of music. Music as a functional method in the daily life in early childhood education.		
Number of pages	43 + 6		

Music has powerful effects on our lives. With music we can experience different kinds of feelings and music can comfort or encourage in everyday situations. For example, waiting can sometimes be difficult for children thus a spontaneous singing moment can help.

The purpose of this thesis was to resolve if music can be used as a functional method in early childhood education and what benefits it could bring. The method of this thesis was a narrative literature review. The research material includes topic related books, compilations and different kind of guides on the subject. The material consists of 13 books, where the effects of music on emotions, behaviour and as a functional method have been considered. The research material was analyzed by using content analysis.

Examination of the results showed that music has many positive effects and music as a functional method would be of great benefit to children in the early childhood education. Research on the use of music in everyday life in early childhood as a functional method was not found, but in the studied data, the phenomenon is several times referred, and they provided an answer to the research question.

In conclusion, music is a very powerful tool and its use as a functional method should be increased in the daily life in early childhood education.

Key words effects of music, early childhood education, functional method

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
2 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS	7
2.1 Opinnäytetyön tavoite ja tutkimuskysymys	7
2.2 Kuvaileva kirjallisuuskatsaus tutkimusmenetelmänä	8
2.3 Opinnäytetyön prosessi, aineiston valinta ja rajaaminen	10
2.4 Aineiston analysointi	13
2.5 Eettisyys ja luotettavuus	16
3 MUSIIKKI MONIPUOLISENA VAIKUTTAJANA.....	18
3.1 Musiikin vaikutus tunteisiin ja vuorovaikutussuhteiden muodostumiseen lapsuudessa	18
3.2 Musiikin vaikutus lapsen oppimiseen ja hyvinvointiin.....	20
4 MUSIIKKI VARHAISKASVATUKSESSA	23
4.1 Varhaiskasvatuksen määritelmä ja tavoitteet.....	23
4.2 Miten musiikki näkyy varhaiskasvatuksessa?	24
4.3 Musiikki päiväkodin arjessa ja kasvattajien toiminta	26
5 TULOKSET	30
6 JOHTOPÄÄTÖKSET	35
7 POHDINTA	37
LÄHTEET	39
LIITTEET	43

1 JOHDANTO

Työskennellessäni päiväkodissa havaitsin usein muutoksen ryhmän dynamiikassa silloin, kun lauloimme tai leikimme yhdessä jonkun laululeikin. Lapset, kuten lähes kaikki aikuisetkin pitävät musiikista ja sillä on monenlaisia merkityksiä elämässämme ja musiikin kautta meille muodostuu muistoja ja erilaisia tunnetiloja. Musiikin avulla voimme palata lapsuuden muistoon tai johonkin muuhun sellaiseen tilanteeseen, joka on koskettanut meitä. Tuttu laulu radiossa voi saada "jalan vipattamaan" tai nostattaa kyyneleet silmiin. Musiikki herättää tunteita.

Käytettäessä musiikkia/laulua menetelmänä, tulee työntekijän osata tulkita tilannetta ja ymmärtää minkälainen musiikki/laulu sopii siihen tunnetilaan, mikä silloin on lapsella meneillään. Työntekijän tulee pohtia, onko lapsella kiukku, suru vai väsy. Tärkeää on aistia se mielentila, mikä on ihmisen sisäisessä maailmassa meneillään ja millainen musiikki saa aikaan halutun reaktion, koska mielentilaa voidaan mahdollisesti vahvistaa oikealla musiikilla (Bojner-Horwitz & Bojner 2007, 43).

Tässä opinnäytetyössä keskitytään varhaiskasvatuksen ympäristöön ja varhaiskasvatuksen ympäristöllä tässä yhteydessä tarkoitetaan päiväkotia. Tämän opinnäytetyön tutkimusmenetelmänä on kuvaileva kirjallisuuskatsaus. On tärkeää saada vastaus tässä opinnäytetyössä esitettyyn tutkimuskysymykseen, jotta varhaiskasvatuksessa työskentelevät rohkaistuisivat käyttämään musiikkia vieläkin monipuolisemmin. Kasvattajien rohkeus ottaa musiikki mukaan myös ihan jokapäiväisiin arjen tilanteisiin, auttaisi heitä näkemään sen positiiviset vaikutukset lasten käyttäytymisessä ja myös oppimisen tukemisessa. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2018, 38) nostetaan esiin luovia menetelmiä ja kannustetaan luovaan toimintaan varhaiskasvatuksen arjessa.

Aihe on mielestäni ajankohtainen ja kiinnostava. Positiiviset menetelmät, kuten musiikki ja laulaminen tulisi olla enemmän esillä varhaiskasvatuksessa myös muulloin, kuin vain musiikkituokioissa. Musiikin käyttäminen toiminnallisena

menetelmänä ei rajaa sen käyttömahdollisuutta ainoastaan jonkin tietyn ikäisten lasten kanssa käytettäväksi. Musiikkia ja laulamista menetelmänä on mahdollista käyttää kaikkien varhaiskasvatuksessa olevien lasten kanssa. Laulaminen ei vaadi suunnitelmallisuutta, eikä spontaani lauluhetki vaadi kasvattajalta muuta kuin vain rohkeutta laulaa. Improvisoitu lauluhetki rikastuttaa meneillään olevaa toimintaa ja tuo jokaiselle iloisen mielen. Kasvattaja voi halutessaan käyttää jotain tuttua laulua tai jos keksii itse tilanteeseen sopivan laulun, on kasvattajalla mahdollisuus osallistaa lapsia keksimään myös omia säkeistöjä. Musiikki on voimakas vaikuttaja ja kuten Jari Sinkkonen (2012, 264) toteaa *“Musiikki on, jotta antautuisimme sen selittämättömälle magialle, ja jotta meistä tulisi sen avulla enemmän ihmisiä.”*

Musiikki on aina ollut itselleni tärkeä asia ja olen kiinnostunut musiikin tekemisestä. Ajatus tähän opinnäytetyöhön lähti näistä havainnoista, joita olen vuosien mittaan päiväkotityössäni tehnyt. Olen saanut nähdä sen positiivisen muutoksen lasten käyttäytymisessä silloin, kun musiikki tai laulu on otettu mukaan toimintaan.

2 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS

Tässä luvussa kerrotaan opinnäytetyön tavoitteista, tutkimuskysymyksestä ja siitä, millä menetelmällä tämä opinnäytetyö on tehty. Tutkimuskysymyksen tavoite avataan ja selvennetään lukijalle. Tässä luvussa kerrotaan myös opinnäytetyön tekovaiheet ja opinnäytetyöhön valitun aineiston valintaprosessi. Lukijalle avataan myös opinnäytetyön analysointi ja sen vaiheet.

2.1 Opinnäytetyön tavoite ja tutkimuskysymys

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on herättää kiinnostusta musiikin käyttämiseen toiminnallisena menetelmänä niissä tilanteissa, joissa puhumalla ohjaaminen ei tuota toivottavaa tulosta. Tavoitteena on löytää vastaus kysymykseen, voidaanko musiikkia käyttää toiminnallisena menetelmänä varhaiskasvatuksen arjessa ja mitä hyötyä siitä voisi olla.

Työskennellessäni päiväkodissa olen tavoitellut omalla toiminnallani tätä menetelmää. Tämän menetelmän avulla lasten kanssa työskentely säilyttää yllään positiivisen ilmapiirin. On paljon mukavampaa tehdä asioita, jos on hyvällä mielellä. Yhdessä laulaa ja leikkiä samalla, kun esimerkiksi siirrytään paikasta a paikkaan b tai, kun puetaan ulkovaatteita päälle niin lähes huomaamatta vaatteet ovat jo päällä.

Tässä kuvailevassa kirjallisuuskatsauksessa etsitään vastausta ja tietoa kysymykseen, voidaanko musiikkia käyttää toiminnallisena menetelmänä varhaiskasvatuksen arjessa ja mitä hyötyä siitä voisi olla. Tämän opinnäytetyön avulla pyrin tuottamaan tietoa varhaiskasvatuksen työntekijöille musiikin positiivisista vaikutuksista päiväkotikäisten lasten arjen toimivuuden kannalta. Tämä opinnäytetyö esittelee musiikin monipuolisuutta ja tuo sen kautta enemmän ymmärrystä musiikin mahdollisuuksista ja positiivisista vaikutuksista toiminnallisena menetelmänä. Vanhempien, ammattikasvattajien ja muiden pienen lapsen ympärillä vaikuttavien aikuisten luomalla ympäristöllä on merkitystä lapsen kasvulle ja kehitykselle (Alho 2017, 317).

Tutkimuskysymys

Voidaanko musiikkia käyttää toiminnallisena menetelmänä varhaiskasvatuksen arjessa ja mitä hyötyä siitä voisi olla?

2.2 Kuvaileva kirjallisuuskatsaus tutkimusmenetelmänä

Kirjallisuuskatsaukset ovat kerättyä tietoa alueelta, joka on rajattu. Kirjallisuuskatsauksissa haetaan vastauksia kysymyksiin, tutkimusongelmiin. Jotta kirjallisuuskatsaus voidaan tehdä se vaatii, että aiheesta on jo olemassa tutkittua tietoa. (Leino-Kilpi 2007, 2.) Kirjallisuuskatsaus pitää sisällään kolme erilaista tyyppiä. Kuvaileva kirjallisuuskatsaus, systemaattinen kirjallisuuskatsaus ja Meta-analyysi (Salminen 2011, 6).

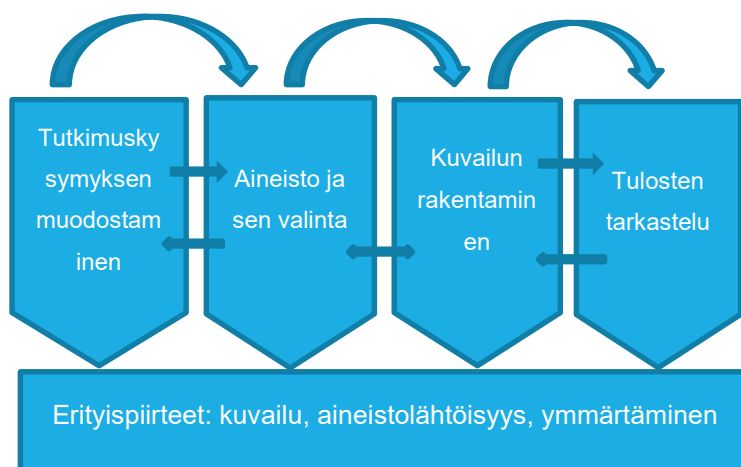
Kirjallisuuskatsaus on jostain aiheesta käytettävissä olevaa kerättyä tietoa. Aineistoa, joka sisältää tietoja, ideoita ja todisteita, jotka on kirjoitettu halutusta näkökulmasta tiettyjen tavoitteiden saavuttamiseksi tai tiettyjen näkemysten ilmaisemiseksi aiheen luonteesta ja siitä, miten sitä on tutkittava, ja miten nämä aineistot näyttäytyvät suhteessa esitettyyn tutkimuskysymykseen. (Hart 1998, 13.) Kirjallisuuskatsaus on tutkimuksen perusta ja sen avulla voidaan osoittaa, mihin kysymyksiin uusi tutkimus on hyvä kohdentaa (Hirsijärvi, Remes & Sajavaara 2009, 87).

Kuvailevassa eli narratiivisessa kirjallisuuskatsauksessa aineistoa ei ole rajattu tieteellisiin aineistoihin. Tärkeämpää on osata perustella aineiston valinta. Kuvailevaa kirjallisuuskatsausta tehdessä tutkimuskysymykset johdattavat aineiston valintaan ja aineistojen valinnat tulee tuoda esille katsauksessa. (Coughlan & Cronin 2017, 13.)

Kuvaileva kirjallisuuskatsaus on menetelmänä mahdollista asettaa neljään eri vaiheeseen (kuvio 1). Huomio tulee kuitenkin kiinnittää siihen, että sen luonteenomainen ominaisuus on, että se etenee päällekkäisesti ja hermeneuttisesti suhteessa toisiinsa. Kuvailevan kirjallisuuskatsauksen aineiston valinnassa tulee ilmi menetelmän ymmärtämiseen tähtäävä luonne. Tämä tarkoittaa sitä, että analyysi ja aineiston valinta ovat aineistolähtöistä ja osittain

yhtäaikaista. Kuvailevassa kirjallisuuskatsauksessa tutkimuskysymyksen laajuus määrää sen, kuinka paljon aineistoa tarvitaan. (Kangasniemi, Utriainen, Ahonen, Pietilä, Jääskeläinen & Liikanen 2013, 295.)

Kuvio 1. Kuvailevan kirjallisuuskatsauksen erityispiirteet ja vaiheet. (Kangasniemi ym. 2013, 294 mukailten.)

Kuvaileva eli narratiivinen kirjallisuuskatsaus on yleisimmin käytetty ja sen aineistot ovat laajoja eivätkä niitä rajoita metodiset säännöt. Narratiivinen kirjallisuuskatsaus voidaan jakaa kolmeen toteuttamistapaan, toimitukselliseen, kommentoivaan ja yleiskatsaukseen. Kuvailevassa kirjallisuuskatsauksessa kohteena oleva ilmiö voidaan kuitenkin kuvata monipuolisesti ja sen ominaisuudet voidaan luokitella tarvittaessa. (Salminen 2011, 6-7). Tämä opinnäytetyö on narratiivinen yleiskatsaus, mutta viitteitä muistakin toteuttamistavoista voidaan huomata. Tässä opinnäytetyössä on käytetty kirjallisuutta tutkittavasta aiheesta. Aiheeseen on tutustuttu usealta eri kannalta, musiikin, kasvatuksen ja niihin kohdentuneen kirjallisuuden kautta.

Tähän kuvailevaan kirjallisuuskatsaukseen on etsitty laajasti tietoa erilaisista kokoomateoksista, tietokirjoista, oppaista ja oppikirjoista. Suppeampi aineisto olisi tehnyt tämän opinnäytetyön tekemisen mahdolliseksi. Kuvaileva kirjallisuuskatsaus sopi tämän opinnäytetyön menetelmäksi, koska alustavien selvitysten myötä joita tein ennen varsinaista opinnäytetyön aloittamista ja oman kokemukseni lisäksi, sain selville, että musiikkia ei käytetä toiminnallisena

menetelmänä kovin paljon tai ollenkaan. Selvitys tapahtui keskustelemalla useiden kollegoiden kanssa, useista eri kaupungeista. Musiikkia ei käytetty tai ollut käytetty toiminnallisena menetelmänä heidän kokemustensa mukaan ollenkaan tai todella vähän. Tämän vuoksi aineiston kerääminen ja sopivien henkilöiden löytäminen olisi vaatinut paljon aikaa ja haasteeksi olisi muodostunut löytää tarpeeksi iso joukko varhaiskasvatuksen työntekijöitä, joille musiikki toiminnallisena menetelmänä olisi ollut tuttu. Tarkastelemalla aiheeseen liittyvää kirjallisuutta on saatu tarvittavaa tietoa tutkittavasta ilmiöstä, mikä on auttanut vastaamaan opinnäytetyön tutkimuskysymykseen.

2.3 Opinnäytetyön prosessi, aineiston valinta ja rajaaminen

Opinnäytetyön tekeminen eteni jaksottain. Ensimmäinen vaihe oli aiheen valinta. Alusta asti musiikki varhaiskasvatuksessa on ollut aiheena kiinnostavin, mutta toteutus ja mitä aiheesta lähdetään tarkastelemaan on selkiytynyt vasta prosessin edetessä. Aiheen valinnan jälkeen seurasi päätös, millä menetelmällä opinnäytetyön tutkimuskysymykseen vastausta etsitään. Tutkimusmenetelmän valinnan jälkeen suunnitelman laatiminen ja sen hyväksyttäminen opinnäytetyön ohjaajilla. Kun suunnitelma oli hyväksytty, kerättiin aineisto tutkimuskysymykseen perustuen. Tutkimuskysymystä ja kriteerejä miettien aineiston valinta ja kirjoitusprosessin aloitus. Aineiston analysointi, tulosten tarkastelu ja johtopäätösten tekeminen. Liitteessä 1. havainnollistetaan opinnäytetyön prosessi.

Tämä opinnäytetyö on laadullinen eli kvalitatiivinen tutkimus. Laadullisessa tutkimuksessa tavoitellaan kokonaisvaltaista kohteen tutkimista. Laadullinen tutkimus kuvaa todellista elämää ja tutkimuksissa tulee huomioida, että ilmiötä tutkittaessa siitä voidaan löytää monensuuntaisia yhteyksiä. (Hirsijärvi, Remes & Sajavaara 2009, 161.)

Laadullinen tutkimus pitää sisällään tiettyjä piirteitä, joita ovat muun muassa, aineistonkeruumenetelmä, teoreettinen otanta, narratiivisuus ja tulosten esitystapa. Laadullinen aineisto on kirjoitettua, joka on saanut alkunsa tutkijasta riippumatta tai riipuen. Laadullista tutkimusta kuvataan määrällistä tutkimusta

korkeatasoisempana. Laadullisessa tutkimuksessa ei ole tarkkoja ennakkoolettamuksia tutkittavasta aiheesta tai tuloksista joita tutkimuksessa saadaan. (Eskola & Suoranta 2000, 13,15,19.)

Tässä kuvailevassa kirjallisuuskatsauksessa on aineistoa valittaessa keskitytty siihen mitä tietoa tarvitaan, että saadaan vastaus tutkimuskysymyksen. Tutkimuskysymyksen asettamisen lisäksi tiedonhakuja määrittelevät asiasanat, joiden avulla hakuja on suoritettu. Aineiston hankkimiseen käytettiin kirjastoa. Kirjastojen tietokannoista, kuten Oula-Finna ja Outi-Finna, haettiin hakusanoja käyttäen monipuolisesti aiheeseen liittyviä tietokirjoja, kokoomateoksia sekä artikkeleita ja sähköisiä tiedostoja esimerkiksi pdf-dokumentteja. Esimerkkejä asiasanoista: "musiikin merkitys", "musiikki ja tunteet", "musiikki varhaiskasvatuksessa", "musiikkikasvatus", "music and childhood" ja "music education". Kaikki hakusanat eivät tuottaneet toivottuja tuloksia ja tämä johti siihen, että nämä tulokset rajattiin pois tästä työstä. Rajaamista tapahtui tässä vaiheessa niin, että saatuja tuloksia tutkimalla ja poimimalla sieltä aiheeseen viittaavia teoksia. Rajausta tapahtui lukemalla kirjojen sisällysluetteloita ja peilaamalla niitä tutkimuskysymyksen. Sisällysluetteloista etsittiin esimerkiksi, että kirjassa perehdytään niihin vaikutuksiin, mitä musiikin avulla ollaan lasten mielialassa, tunteissa tai käyttäytymisessä saatu. Esimerkiksi Ahosen (2000) teos "Musiikki sanaton kieli" valittiin aineistoksi, koska teoksessa käsitellään musiikin vaikutuksia ihmisen tunteisiin.

Asiasanojen täsmällisyys saattoi tuottaa aineistoa, joka lopulta kuitenkin karsiutui tarkemman tarkastelun jälkeen pois. Esimerkiksi hakusana "varhaiskasvatuksen menetelmät" tuotti Oula-Finnassa 163 hakutulosta, mutta aineistoa tarkastelemalla aineistoissa keskityttiin muun muassa suunnitelmalliseen toimintaan, tuetun leikin menetelmiin tai perushoidollisiin työtapoihin. "Musiikki toiminnallisena menetelmänä varhaiskasvatuksen arjessa" tuotti tulokseksi FINNA.FI:ssa 8 teosta, mutta yhdessäkään aiheesta ei käsitelty kriteereiden vaatimalla tavalla. "Musiikki varhaiskasvatuksessa" tuotti Oula-Finnassa 86 tulosta ja Outi-Finnassa 50 tulosta. Näistä aineistoksi valikoitui yhteensä 4 teosta, muissa aiheesta käsiteltiin lähinnä tuokioiden ja muun suunnitelmallisen toiminnan kautta. Aineistoa tarkasteltaessa kriteerit ja tutkimuskysymys määrittävät

aineiston ja jos aineisto ei vastannut määriteltyihin aiheisiin niin aineisto hylättiin opinnäytetyöhön sopimattomana.

Opinnäytetyötä varten on etsitty mahdollisimman uutta tietoa, mutta koska aiheesta ei löytynyt tarpeeksi uutta materiaalia niin mahdollisimman paljon tietoa saadakseen tuli aikaväli rajata suhteellisen laajaksi. Rajaus pitää sisällään teokset, jotka on julkaistu 1995-2020 välillä. Stolt & Routasalo (2007, 59) toteavat Meadeniin & Richardsoniin (1997) viitaten, että rajaamiseen tulee käyttää tutkimuskysymyksiä ja aiheen rajaamiseen käytetään sisäänotto- ja poissulkukriteerejä. Kriteerit tulee asettaa ennen lopullisia valintoja. Kriteereiden asettaminen helpottaa aineiston valitsemisessa ja näitä kriteerejä noudatettiin mahdollisimman tarkasti. Tarkemmin sisäänotto- ja poissulkukriteerejä kuviossa 2. Tuloksissa on hyvä huomioida, että kaikki aineisto rajoittuu vuoden 1998 ja sitä uudempiin julkaisuihin, vaikka rajaus asetettiin aikaisemmaksi, kriteerien mukaista aineistoa ei sitä vanhemmista lähteistä löytynyt.

Kuvio 2. Sisäänotto- ja poissulkukriteerit

Opinnäytetyöhön on valittu tietoa suomenkielisistä sekä englanninkielisistä tietokirjoista. Hakutuloksia ja valintoja liittessä 2. Suomenkieliset teokset antoivat paremman kuvan suomalaisesta varhaiskasvatuksesta ja siellä toimimisesta, jonka vuoksi suomenkieliset olivat tarkemman tarkastelun kohteena. Englannin

kielisistä aineistoista saatiin tietoa musiikkikasvatuksesta ja musiikin vaikutuksista oppimiseen.

Aineistoksi hyväksyttiin 13 teosta. Nämä teokset on taulukoitu liitteeseen 3. Nämä teokset valittiin tutkimuskysymystä esittäen ja aineiston tuli noudattaa kriteerejä tarkasti. Näistä teoksista kolme sisälsi tietoa musiikin vaikutuksista oppimiseen, kahdessa teoksessa on käsitelty musiikin ja vuorovaikutussuhteiden muodostumisen yhteyttä, neljässä teoksessa musiikin vaikutuksia ja merkitystä tunteisiin ja viidestä teoksesta saatiin tietoa kasvattajien musikaalisuuden merkityksestä varhaiskasvatuksen ympäristössä ja siitä mitä hyötyä musiikin käyttämisestä toiminnallisena menetelmänä voisi olla.

2.4 Aineiston analysointi

Tarkastelemalla aineistoa huolellisesti ja tekemällä tarkastelun perusteella johtopäätöksiä saadaan vastaus tutkimuskysymykseen. Tässä opinnäytetyössä on käytetty aineistolähtöistä analysointimenetelmää. Aineistosta etsittiin tiettyjä asioita, kuten esimerkiksi musiikin vaikutuksia tunteisiin ja työntekijöiden työskentelymenetelmiä. Aineisto on käyty läpi tutkimuskysymyksen kautta. Koska selkeitä tutkimuksia musiikin käyttämisestä toiminnallisena menetelmänä ei löytynyt, niin tätä opinnäytetyötä varten on luettu varhaiskasvatukseen, musiikkiin, käyttäytymiseen ja luovien toimintamallien käyttämiseen työssä liittyvää materiaalia paljon.

Aineisto analysoitiin sisällönanalyysimenetelmällä. Sisällönanalyysi on tieteellinen menetelmä, jonka tavoitteena on saada johtopäätös kielellisestä, symbolisesta tai keskusteleavasta tiedosta. Sisällönanalyysin tarkoituksena on systemaattisesti ja objektiivisesti analysoida dokumentteja. Dokumenteilla tarkoitetaan kirjoja, artikkeleita, päiväkirjoja, keskusteluita, raportteja sekä muita kirjallisessa muodossa olevia materiaaleja. Sisällönanalysoinnista on kaksi tapaa: sisällön analyysi ja sisällön erittely. Sisällönanalyysi pyrkii kuvaamaan dokumenttien sisältöä sanallisesti ja sisällön erittelyssä kuvataan kvantitatiivisesti tekstin sisältöä. Sisällönanalyysi voidaan tehdä kolmella eri tavalla: teoriaohjaavasti, aineistolähtöisesti tai teorialähtöisesti. Teorialähtöisessä

analysointimenetelmässä analysointia ohjaa teemat ja käsitekartat ja teoriaohjaavassa aineisto yhdistetään teoreettisiin käsitteisiin. (Tuomi & Sarajärvi 2013, 113, 117.)

Tämä opinnäytetyö analysoitiin aineistolähtöisellä sisällönanalyysimenetelmällä. Aineistolähtöisessä sisällönanalyysissa tutkimuskysymys johdatti löytämään tarvittava tieto aineistosta. Aineistolähtöisessä sisällönanalyysissä aineisto ensin redusoitiin eli pelkistettiin, jolla tarkoitetaan sitä, että aineistosta poistettiin niin sanotusti turha tieto pois (Taulukko 1.) Pelkistämisen jälkeen aineisto klusteroitiin eli ryhmiteltiin, tämän ryhmittelyn tarkoitus oli löytää aineistosta samankaltaisuuksia ja eroavaisuuksia. Viimeiseksi aineisto abstrahoitettiin eli oleellinen tieto erotettiin, jolloin voitiin muodostaa teoreettinen käsitteistö. Sisällönanalyysin tarkoitus oli järjestää materiaali selkeäksi ja tiiviiksi hukkaamatta siinä olevaa informaatiota. (Tuomi & Sarajärvi 2013, 95–117.)

Taulukko 1. Esimerkki pelkistämisestä.

Otanta aineistosta	Pelkistys
”Monet ihmisten kanssa työskentelevät ovat huomanneet, kuinka musiikin avulla voidaan luoda yhteyksiä myös silloin, kun se sanallisen kommunikaation avulla ei ole mahdollista.”	Musiikin merkitys vuorovaikutussuhteisiin.
”Jos kärsivällisyys alkaa loppua lasta riisuttaessa tai puettaessa, itse keksitystä yksinkertaisesta ja hauskasta musiikkileikistä voi olla apua.”	Kasvattajan mahdollisuus rauhoittaa tilanne musiikin avulla.

Kaikista aineistoksi valikoiduista 13 teoksesta etsittiin tutkimuskysymyksiin liittyviä ilmaisuja, jonka jälkeen alkuperäiset ilmaisut pelkistettiin niin, että niistä saatiin poistettua niin sanottu turha tieto. Taulukossa 1 on esimerkki alkuperäisen ilmaisun pelkistämisestä. Esimerkin alkuperäiset ilmaisut ovat teoksista ”Luovan

toiminnan työtavat” (Karjalainen 2019, 28) ja “Mielihyvää musiikista” (Bojner-Horwitz & Bojner 2007, 79). Aineistolle esitetään tutkimuskysymys, jotta tarvittava ilmaisu saadaan esille (Tuomi & Sarajärvi 2013, 110).

Pelkistämisen jälkeen teemat klusteroitiin eli ryhmiteltiin. Taulukko 2 esittelee esimerkin klusteroinnista. Kaikista 13 alkuperäisestä aineistosta valitut ilmaisut tuli käydä läpi niin, että sieltä voitiin löytää eroavaisuuksia tai samankaltaisuuksia. Tällä tarkoitetaan sitä, että pelkistetyt ilmaisut toivat tutkimuskysymykseen tarvittavaa tietoa. Samankaltaisuudet ryhmiteltiin alekkain, jonka jälkeen muodostettiin ryhmistä luokat ja luokat nimettiin sisältöä vastaaviksi käsitteiksi. Klusteroinnin tarkoituksena oli muodostaa pohja tutkimuksen rakenteelle ja luoda alustava kuvaus tarkastelun kohteena olevalle ilmiölle. (Tuomi & Sarajärvi 2013, 110.)

Taulukko 2. Esimerkki klusteroinnista.

Pelkistetty ilmaus	Alaluokka
Musiikin merkitys vuorovaikutussuhteisiin.	Työntekijöiden musikaalisuus/rohkeus käyttää musiikkia monipuolisesti.
Kasvattajan mahdollisuus rauhoittaa tilanne musiikin avulla.	Musiikki ja tunteet.

Tässä opinnäytetyössä aineisto ryhmiteltiin neljään eri alaluokkaan. Ryhmittelyn tulokseksi saatiin alaluokat, jotka ovat työntekijöiden omat työskentelytavat musiikin suhteen, musiikin vaikutukset tunteisiin, musiikin vaikutukset oppimiseen ja musiikki vuorovaikutussuhteiden muodostumisessa. Klusteroinnin jälkeen aineisto abstrahoitettiin eli aineisto käsitteellistettiin (Taulukko 3.) Abstrahoinnissa alkuperäisen tiedon sisältämistä kielellisistä ilmauksista edettiin johtopäätöksiin ja teoreettisiin käsitteisiin. Luokituksia yhdisteltiin niin kauan kuin se oli mahdollista. (Tuomi & Sarajärvi 2013, 111.) Taulukossa 3 havainnollistetaan käytetyn aineiston käsitteellistäminen.

Taulukko 3. Aineiston käsitteellistäminen

Alaluokka	Yläluokka	Pääluokka
Kasvattajien musikaalisuus ja rohkeus käyttää musiikkia monipuolisesti	Musiikin integroiminen arjen eri tilanteisiin	Musiikki toiminnallisena menetelmänä varhaiskasvatuksen arjessa.
Musiikki ja tunteet		
Musiikki ja vuorovaikutussuhteiden muodostuminen	Musiikin hyödyntäminen erilaisissa oppimistilanteissa	
Musiikki ja oppiminen		

2.5 Eettisyys ja luotettavuus

Opinnäytetyössä on otettu huomioon eettiset periaatteet sekä noudatettu hyviä tieteellisiä käytäntöjä. Hyvillä tieteellisillä käytännöillä tarkoitetaan niitä toimintatapoja, jotka tiedeyhteisö on tunnustanut. Näihin toimintatapoihin kuuluu rehellisyys, tutkimustyön tarkkuus, huolellisuus ja niitä menetelmiä, joilla tutkimusta arvioidaan. Hyvään tieteelliseen käytäntöön kuuluu myös huolelliset lähdemerkinnät, toisten tutkijoiden kunnioittaminen ja heidän julkaisujensa asianmukainen viittaaminen. Tässä opinnäytetyössä on otettu huomioon, että kerätty aineisto, johon viitataan tulee ilmi selkeästi ja kunnioittavasti. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012, 6.)

Tätä opinnäytetyötä varten on perehdytty ammattikorkeakoulun opinnäytetöiden eettisiin suosituksiin. Kirjallisuuden ja tutkimusten valinnasta vastaan itse ja materiaalien saatavuus on vaikuttanut tämän kirjallisuuskatsauksen sisältöön. Luotettavuuteen voi vaikuttaa myös se, että tässä opinnäytetyössä ei ole kuin yksi tekijä ja sen vuoksi aiheeseen liittyvää materiaalia on jäänyt varmasti lukematta. Kaikki käytetty aineisto on merkitty huolellisesti lähteisiin ja lähteiden kautta myös muilla on mahdollisuus tutustua käytettyihin aineistoihin, tämä tekee työstä läpinäkyvän. Vaikka tutkimuksissa tavoitellaan virheettömyyttä, sen luotettavuus ja pätevyys silti vaihtelevat. Luotettavuutta voidaan kuitenkin

arvioida käyttämällä erilaisia mittaus- ja tutkimustapoja. Tutkimuksissa käytetään termiä reliaabelius, joka tarkoittaa toistettavuutta eli käytetystä aineistoista saatu tulos on mahdollista saavuttaa myös jonkun muun toimesta. (Hirsijärvi, Remes & Sajavaara 2009, 231.)

Tässä opinnäytetyössä olen huomionnut toistettavuuden mahdollisuuden. Aineisto on esitelty selkeästi ja aineiston analysointi on avattu kokonaan niin, että sen perusteella lukijalla on mahdollista saavuttaa sama tulos, kuin minkä minä sain. Opinnäytetyön luotettavuutta tarkasteltaessa tulee ottaa huomioon tutkimuksen kohde ja tarkoitus, oma panostus työhön eli tekijän tulee miettiä omia motiiveja työn tekemiseen, miten aineisto kerätään ja lopullinen raportointi. Opinnäytetyön tekijän on oltava huolellinen ja tarjota lukijoille riittävästi tietoa siitä, kuinka työ on tehty, jotta lukija voi arvioida saatuja tuloksia. (Tuomi & Sarajärvi 2013, 140–141.)

3 MUSIIKKI MONIPUOLISENA VAIKUTTAJANA

Musiikilla on paljon positiivisia vaikutuksia ja tässä luvussa tarkastellaan musiikin positiivisia vaikutuksia tunteisiin, vuorovaikutussuhteiden muodostumiseen lapsuudessa, oppimiseen ja hyvinvointiin. Tämän luvun tarkoituksena on avata varhaiskasvatuksen työntekijöille musiikin monipuolisia vaikutuksia lapsen elämässä.

3.1 Musiikin vaikutus tunteisiin ja vuorovaikutussuhteiden muodostumiseen lapsuudessa

Tunteet vaikuttavat meidän toimintaamme, siihen minkälaisia valintoja teemme elämässämme. Tunteet ovat voimakkaasti yhteydessä musiikkiin ja eri musiikkilajit vaikuttavat eri tavoilla eri ihmisillä (Bojner-Horwitz & Bojner 2007, 113).

Sisäisessä maailmassaan ihminen voi kuullessaan jotain tiettyä musiikkia haistaa tai maistaa tunnetta ja vaikka musiikki on abstraktia sisällöllisesti niin tunteena se voi olla hyvin konkreettista. Musiikkia ei voida asettaa tiettyyn aikaan vaan sitä voidaan kuvata tietynlaisena aikataiteena, jolla liikutetaan ihmisen psyykkisiä rakenteita ja saadaan esille muistoja ja tapahtumia, jotka ovat jo unohtuneet. (Ahonen 2000, 56.)

Musiikin tutkijat ovat todenneet ihmisten käyttäytymisessä muutoksia silloin, kun he kuuntelevat musiikkia. Musiikki nostaa esiin tunteita, se tuo esiin ilmaisuvoimaisia muotoja käyttäytymisessä ja se voi tuoda esiin ihmisissä myös fyysisiä muutoksia esimerkiksi verenpaineessa tai sykkeessä. (Bojner-Horwitz & Bojner 2007, 36.)

Musiikin voimalla on saavutettu voimakkaita tunnetiloja. Musiikki ja rytmi voi vaivuttaa ihmisen transsiin, jonka seurauksena on noustu hurmioon ja koettu erilaisia tunteita kuten surua, rakkautta ja kaipuuta. Musiikilla on kautta aikojen vaikutettu ihmisiin, on hallittu kansoja sekä haluttu ihmisten olevan ylpeitä

isänmaallisuudesta. Tämän vuoksi musiikkiin yhdistetään jumalallisia tai saatanallisia sisältöjä. (Salovaara 1998, 76.)

Vastasyntyntä voidaan kuvata aktiivisena ja vuorovaikutukseen kohdentuneena hahmona, jonka persoonalliset ominaisuudet ovat vaikuttamassa vuorovaikutussuhteen muodostumisessa. Vauvat ovat jo alusta alkaen kiinnostuneita ihmisen kasvoista ja äänistä. Jotta oppimista voisi tapahtua tulee vauvaa hoitavan aikuisen luoda turvallisuuskehys, jossa on mukana rakkaus ja aktiivinen läsnäolo sekä hänen tulee vastata vauvan tarpeisiin. (Salovaara 1998, 78.)

Salovaara (1998, 77, 83) toteaa, että arkielämästä on paljon tarinoita, joissa kerrotaan kuinka vauvat rauhoittuvat samoihin rytmeihin, joita ovat kuulleet jo sikiöaikana. Läpi historian äidit ovat laulaneet ja jutelleet vauvoilleen jo raskausaikana, vaikkei vielä ole ollut tieteellisiä todisteita siitä, että sikiö kykenee vastaanottamaan ääniä ja muistamaan kuulemaansa. Vuorovaikutustaidot kehittyvät, kun musisoidaan yhdessä, musisoiminen auttaa lapsia oppimaan kuuntelemisen taitoa. Nuorilla musiikki voi toimia myös apuna irtautumisessa ja itsenäistymisessä, aggressiiviset tunteet on mahdollista purkaa turvallisesti musiikin kautta.

Musiikkileikkien avulla voidaan tukea lasten ryhmäytymistä ja vuorovaikutustaitojen oppimista varhaiskasvatuksessa. Yhdessä musisoiminen auttaa lapsia kokemaan yhteisiä ilon ja hyväksytyksitulemisen kokemuksia. Toisten huomioon ottaminen ja vuorottelu musisoinnissa opettaa ymmärtämään, että aina ei voida keskittyä siihen mitä minä haluan, vaan on hyvä ottaa huomioon myös muut. (Huhtinen-Hildén 2019, 39.)

Kasvattaja ja lapsi ovat aina vuorovaikutuksessa toisiinsa musiikkikasvatuksen aikana. Vuorovaikutus pohjautuu kokemusten vaihtoon ja vastavuoroisuuteen. Usein tilanne saattaa kääntyä myös niin, että lapsi näyttää kasvattajalle uusia näkökulmia asioihin, jotka liittyvät niihin luovalla tavalla. Kasvattajan tulee omassa asemassaan olla valmis oppimaan myös lapselta ja olemaan kiinnostunut ja kunnioittaa tämän kokemuksia ja näkemyksiä. (Lindberg-Piironen & Ruokonen 2017, 19.)

3.2 Musiikin vaikutus lapsen oppimiseen ja hyvinvointiin

Musiikin avulla tuetaan lasten puheen kehitystä. Puhe ja musiikki kulkevat rinnakkain, koska musiikillisia kykyjä tarvitaan puheen sekä musiikin tuottamisessa ja hahmottamisessa. Tavuttaminen ja rytmittäminen saavat tukea musiikin harrastamisesta ja lapset, jotka ovat harrastaneet musiikkia pienestä pitäen saavat paremmat lähtökohdat kuuloinformaation käsittelyyn ja motoriseen toimintaan. Musiikkituokiot pienten lasten kanssa kehittävät laajasti lasten erottelu- ja havaintotaitoja ja nämä taidot ovat välttämättömiä lukemisen alkuvaiheessa. Leikin yhteydessä musiikista voidaan erotella matalia ja korkeita ääniä sekä kuunnella kauanko musiikkikappale kestää. (Milovanov & Korhonen 2010, 65, 69.)

Laulaminen kehittää kielellisiä taitoja jo hyvin pieninä. Jo 18 kuukauden ikäinen lapsi voi osata laulaa lyhyen säkeistön ilman, että hän osaa vielä puhua lauseilla. Puhuminen ja laulaminen kehittyvät samanaikaisesti. Kehityksen kannalta on tärkeää laulaa lapsille. Lapsi jolle lauletaan paljon voi vapaan leikin aikana spontaanisti laulaa ajatuksiaan tai päivän tapahtumia. Näissä tilanteissa aikuisen tulisi pitää niitä tärkeinä ja ruokkia lapsen musiikillista innostusta. Tällaisissa lauluimprovisaatioissa aikuisen tehtävä on mennä mukaan ja kertoa myös oma sanoma sävelin. (Ruokonen 2010, 65–66.)

Varhaislapsuudessa on ajanjakso, jolloin lapset ovat kiinnostuneita musiikista ja kokevat musiikin harjoittamisen positiivisesti. Tähän ajanjaksoon liittyy myös kiinnostus puheen ja sosiaalisten taitojen opetteluun. Pienillä lapsilla on yhtenäinen mahdollisuus kehittää sekä kielellisiä että musiikillisia kykyjä. Tästä johtuen kasvattajien tulisi tarjota ympäristö, joka kannustaa ja tukee tasapainoista kielen ja musiikin kehitystä. Kasvattajien tulee tarjota kieltä kehittäviä kappaleita lasten kuultavaksi. Kappaleita, joissa on paljon rytmisesti muotoiltuja sanoja, jotka tarjoavat mahdollisuuden yhdistää kielelliset ja musiikilliset kyvyt. (Chen-Hafteck & Mang 2012, 274–275.)

Bowman (2012, 37) toteaa, että musiikin kasvatuksellinen arvo riippuu tavoista, joilla se parantaa ja rikastuttaa elämän mahdollisuuksia ja helpottaa tulevaa

kasvua, ei niinkään sillä mitä ja miten teemme. Musiikkikasvatuksen tulee kehittyä nopeasti muuttuvan maailman mukana ja samalla sen tavoitteena olisi saada tukea muilta.

Musiikin kuuntelemisen on todettu ennaltaehkäisevän sairauksia ja lievittävän oireita. Musiikki vaikuttaa nopeasti, joten sen vaikutus on ylivoimainen. Ukkola-Vuoti (2017, 182) on tutustunut tutkimuksiin, joissa on huomattu, että jo 20-60 minuutin mittainen musiikin kuuntelu vaikuttaa elimistöön. Musiikin vaikutuksia on mahdollista mitata elimistöstä. Näissä mittauksissa voidaan esimerkiksi todeta, että rauhallinen musiikki laskee verenpainetta ja sydämen sykettä. Musiikin kuunteleminen ja harjoittaminen aktivoi myös aivoja useammasta kohdasta, musiikin herättämät tunteet on mahdollista kuvantaa aivokuvaan. Silmien pupillit laajenevat, kun ihminen kuuntelee lempimusiikkiaan. Tämä johtuu hermoston sympaattisen osan toiminnasta. Musiikkia harrastavat ihmiset ovat tutkimuksen mukaan tyytyväisempiä elämäänsä. (Ukkola-Vuoti 2017, 179–182.)

Musiikilla voidaan edistää lapsen hyvinvointia jo silloin, kun lapsi on vielä äidin mahassa. Musiikilla voidaan parantaa lapsen elämän edellytyksiä ja ennaltaehkäistä mahdollisia fyysisiä ja henkisiä ongelmia. Jos kaikki aikuiset, jotka lapsen ympärillä hänen varhaisvuosinaan ovat, tietäisivät enemmän musiikin vaikutuksista, musiikkia ja laulamista käytettäisiin hoitoaloilla todennäköisesti nykyistä enemmän. Musiikkia pidettäisiin luonnollisena lähestymistapana tutkimus- ja hoitotilanteissa. Musiikkikasvatusmateriaalia olisi tarjolla samoin, kuin oppaita ruokavalion merkityksestä. (Lindeberg-Piiroinen & Ruokonen 2017, 83.)

Luova toiminta ei ole koskaan pitkäväteistä eikä siihen kyllästy. Leikki on lapselle helppoa, vaikka se vaatii taitoja. Luovaa toimintaa ja leikkiä yhdistää sujuvuus, jossa on haasteita ja merkitystä. Luovassa toiminnassa ja leikeissä tapahtuu oppimista ja taiteellisuus ja taiteen läsnäolo voi toimia niin sanottuna polttoaineena oppimiselle. Tanssi ja muu kehollinen ilmaisu antaa voimaa ja vahvistaa elossa olemisen tunnetta. Luovan liikunnan, tanssin ja leikin avulla lapsi rakentaa hyvinvointia ja terveyttä itseohjautuvasti, kokonaisvaltaisesti ja yhteisöllisesti. Luovat menetelmät tukevat ei-välineellistä arvomaailmaa, joka

muodostaa tukevan perustan hyvinvoivalle yhteisölle ja inhimilliselle hyvinvoinnille. (Anttila 2009, 19–21.)

Musiikilla voidaan aktivoida aivoja läpi elämän, mutta erityisesti lapsuudessa sillä on suuri merkitys. Laulaminen kohentaa mielialaa ja sillä voidaan tukea kognitiivista ja emotionaalista toimintakykyä. Musiikin vaikutuksesta aivojen verenkierto ja aineenvaihdunta nopeutuu. Tämä edesauttaa helpottamaan tarkkaavaisuutta ja oppimista. Musiikin avulla voidaan helpottaa stressiä, lievittää masennusta, kipua ja ahdistuneisuutta. Musiikki tuottaa mielihyvää. (Soinila 2018.)

4 MUSIIKKI VARHAISKASVATUKSESSA

Varhaiskasvatukseen kuuluu toiminnallisuus ja lasten kanssa tehdään päivittäin monipuolisesti erilaisia asioita. Tässä luvussa kerrotaan varhaiskasvatuksen tavoitteista ja tarkastellaan, miten musiikki näkyy varhaiskasvatuksessa.

4.1 Varhaiskasvatuksen määritelmä ja tavoitteet

Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan lapsen tavoitteellisen ja suunnitelmallisen kasvatuksen, hoidon ja opetuksen muodostamaa kokonaisuutta, jossa korostuu pedagogiikka. Varhaiskasvatuksella tuetaan lapsen kehitystä, kasvua ja oppimista sekä edistetään hyvinvointia. Varhaiskasvatusta tapahtuu perhepäivähoidossa, päiväkodeissa ja erilaisissa leikki- ja kerhotoiminnassa. (Opetushallitus 2020.) Tässä opinnäytetyössä varhaiskasvatuksella tarkoitetaan päiväkodeissa tapahtuvaa toimintaa.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2018, 18–20) todetaan, että päiväkodeissa järjestettävä varhaiskasvatus on yleisin toimintamuoto. Toiminta on ryhmissä tapahtuvaa ja ryhmät muodostetaan huomioiden lasten ikä, sisarussuhteet ja tuen tarve. Moniammatillisuus henkilöstössä on voimavara, joka takaa laadukkaan varhaiskasvatuksen. Varhaiskasvatuksessa henkilöstön tehtävänä on muodostaa luottamuksellinen suhde lapseen. Kasvattajan on tärkeää huomioida lapsen yksilöllisyys ja tukea lapsen yksilöllistä kehitystä. Varhaiskasvatuksen tehtävänä on taata lapsen oikeus hyvään ja turvalliseen lapsuuteen. Jokainen lapsi tulee tulla kuulluksi, huomioon otetuksi, nähdyksi ja ymmärretyksi niin yksilönä kuin yhteisön jäsenenä.

Varhaiskasvatuslaissa tuodaan esille varhaiskasvatuksen tavoitteet. Tavoitteet ohjaavat varhaiskasvatuksessa tapahtuvaa toimintaa ja tavoitteiden on tarkoitus varmistaa lasten oikeudenmukainen ja tasavertainen kohtelu. Tavoitteena on mahdollistaa lapsille myönteiset oppimiskokemukset ja toteuttaa monipuolisesti leikkiin, taiteisiin, kulttuuriperintöön ja liikkumiseen pohjautuvaa pedagogista toimintaa. (Varhaiskasvatuslaki 540/2018 1:3§.)

4.2 Miten musiikki näkyy varhaiskasvatuksessa?

Musiikkia käytetään monipuolisesti erilaisissa tuokioissa, kuten musiikkituokioissa, liikuntatuokioissa ja kädentaitoja vaativissa tuokioissa. Musiikki on erittäin tärkeä asia varhaiskasvatuksessa. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2018, 38) edellytetään työntekijöiden käyttävän ammatillista osaamistaan ja herkkyyttään niiden tilanteiden tunnistamisessa, joissa on mahdollisuus muuttaa omaa toimintaansa lasten aloitteiden ja tunnetilojen mukaan.

Suunnitelmallinen toiminta perustuu varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa määriteltyyn pedagogiseen toimintaan (kuvio 3). Pedagogiikalla tarkoitetaan kasvatusta ja varhaiskasvatustieteelliseen ja monitieteiseen tietoon perustuvaa asiantuntevasti johdettua ja ammattilaisten toteuttamaa toimintaa. Toiminta on tavoitteellista ja suunnitelmallista ja sen tarkoituksena on lasten oppimisen ja hyvinvoinnin toteuttaminen. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 22.)

Kuvio 3. Varhaiskasvatuksen pedagogisen toiminnan viitekehys. (Opintopolku. ePerusteet. Varhaiskasvatus 2018)

Lapset tarvitsevat monipuolisesti erilaisia leikkejä ja tilanteita rikastuttavia lauluja, loruja, sanaleikkejä ja yhdessä hauskanpitoa. Pedagogiseen toimintaan voidaan sisällyttää satuja, improvisaatiota ja draamaa. Nämä tukevat myönteisen ilmapiirin muodostumista ja edistävät lasten oppimista ja hyvinvointia. Kasvattajien tehtävänä on olla mahdollistamassa leikin turvallisuus ja huolehtia, että kaikki lapset pääsevät osallistumaan. (Kiviluote 2019, 37.)

Musiikkikasvatuksen järjestäminen päiväkodissa vaatii erilaisia materiaaleja ja välineitä. Esimerkiksi musiikkiliikuntaan tarvitaan riittävästi liikkumatilaa, palloja, vanteita, huiveja, hernepusseja ja muita liikunnassa käytettäviä välineitä. Laululeikkeihin tarvitaan roolivaatteita ja muuta rekvisiittaa ja musiikkimaalaukseen maaleja, paperia ja muita kuvallisen ilmaisun välineitä. On hyvä kuitenkin muistaa toteuttaa musiikkitoimintaa myös spontaanisti arjen eri tilanteissa. (Ruokonen 2009, 26.)

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2018, 42–43) todetaan, että taiteellinen kokeminen ja sen ilmaiseminen tukee lasten oppimista. Varhaiskasvatuksen tehtävänä on tukea lasten musiikillista kehittymistä ja ilmaisua yhdessä muiden luovien ilmaisumuotojen kanssa. Varhaiskasvatuksessa musiikillisella ilmaisulla on tarkoitus vahvistaa lasten kiinnostusta musiikkiin ja antaa musiikillisia kokemuksia. Lapsille tarjotaan musiikillisia elämyksiä erilaisten musiikillisten toimintojen, kuten esimerkiksi soittamisen, laulamisen ja tanssimisen kautta.

Musiikkiliikuntatuokioilla tavoitellaan motoristen taitojen kehittämistä liikkeen ja tanssin avulla. Kehonhallinta sekä kehollisen ilmaisun kehittyminen ovat myös tavoitettavissa musiikkiliikunnan avulla. Musiikkiliikunnalle voidaan asettaa myös kognitiivisia ja sosiaalisia tavoitteita. Kognitiivisia tavoitteita ovat esimerkiksi sääntöjen ymmärtäminen ja oppiminen, muistin kehittäminen, minäkuvan vahvistaminen ja mielikuvituksen käyttäminen. Sosiaalisia tavoitteita ovat esimerkiksi itsetunnon vahvistaminen, vuorovaikutustaitojen kehittäminen, yhteisöllisyyden rakentaminen ja toisen ihmisen kohtaaminen, koskettaminen ja huomioiminen. (Seppänen, Tarvonen & Lindeberg-Piironen 2017, 275–276.)

Musiikin kuunteleminen on musiikkiliikunnassa tärkeää. Aktiivinen kuunteleminen tuo musiikin kehoon ja sen avulla lapsi tuntee musiikin. Miltä tuntuu eri tempoja sisältävät kappaleet, hidas–nopea, hiljainen–voimakas? Näillä kehollisilla tuntemuksilla lapsi oppii eri aistien yhteyksiä. Musiikin ja liikkeen yhdistäminen auttaa lasta hahmottamaan musiikillisen muodon. Näillä taidoilla lapsen on mahdollista kuulla ja kokea musiikillista sisältöä ja rakennetta tarkemmin. (Seppänen, Tarvonen & Lindeberg-Piironen 2017, 279.)

Otamme vastaan tietoa kolmen eri aistikanavan välityksellä. Visuaalinen eli näkö-, auditiivinen eli kuulo- ja kinesteettinen eli tuntoaisti. On yksilöllistä mikä aistikanava painottuu eniten. Kokonaisvaltaisen oppimisen kannalta on tärkeää, että työtapoja esimerkiksi, loruillemista, soittamista, laulamista, leikkimistä, musiikin kuuntelemista, musiikkiliikuntaa, kuvallista ilmaisua ja tanssimista tarjotaan vaihdellen tuokioissa. Vaihtelun avulla kaikki aistikanavat saavat ärsykeitä tasapuolisesti. (Kuoppamäki 1998, 72.)

Musiikkia käytetään myös kädentaidoissa, jolloin valitaan musiikki, joka herättää kuulijan mielikuvituksen ja johdattaa hänet ilmaisemaan kuulemaansa esimerkiksi maalaamalla. Musiikkia ei tarvitse nimetä etukäteen vaan annetaan lasten eläytyä musiikkiin ja sitä kautta löytää musiikille tarina. Esimerkiksi musiikkimaalaustuokiossa lapsille voidaan antaa pohdittavaksi kysymyksiä, kuten minkä väristä musiikki on, mitä sinulle tulee mieleen tästä musiikista tai millaisia muotoja tämä musiikki pitää sisällään. (Lindeberg-Piironen 2017, 209–210.)

4.3 Musiikki päiväkodin arjessa ja kasvattajien toiminta

Päiväkodeissa työntekijät ovat samalla tavalla, kuin kaikki muutkin ihmiset, joko musikaalisia tai ei niin musikaalisia. Tärkeää olisi, että ilmapiiri työpaikalla olisi rohkaiseva ja kannustaisi kaikkia kokeilemaan musiikkia myös toiminnallisena menetelmänä. Toiminnallinen eli tekemiseen liittyvä menetelmä ja tässä opinnäytetyössä toiminnallisella menetelmällä tarkoitetaan sitä, että varhaiskasvatuksen työntekijä käyttää musiikkia niin sanottuna työvälineenä eli alkaa laulamaan tai hyräilemään lapselle erilaisissa arjen tilanteissa, kuten

esimerkiksi pukemistilanteissa. Kasvattaja ohjaa lasta spontaanin laulun avulla, jonka hän on voinut itse juuri säveltää ja sanoittaa. Toiminnallisia menetelmiä voidaan kutsua myös nimellä luovat menetelmät eli kaikki ne tavat ja keinot, joissa voidaan hyödyntää omaa mielikuvitusta ja osaamista. Luovien menetelmien avulla voimme lisätä ymmärrystä ja parantaa vuorovaikutusta toistemme välillä, esimerkiksi, kun laulamme yhdessä voimme aistia ja kokea sen herättämät tunteet (Huhtinen-Hildén & Karjalainen 2019, 12).

Lamposen (1998, 48) mukaan päiväkodeissa tapahtuva musiikkikasvatus ei tulisi olla pelkästään oma pieni tuokio päivästä, vaan musiikkia tulisi liittää kaikkeen toimintaan ja tekemiseen. Lauleskelut ja hyräilyt tuovat iloa päivien sisältöön ja niiden avulla on mahdollista myös helpottaa arkea.

Musiikin sisällyttäminen varhaiskasvatuksessa arjen tilanteisiin vaatii aikuiselta tietoisuutta musiikkikasvatuksesta, erilaisten laulujen ja lorujen hallitsemista sekä taitoa toimia erilaisissa tilanteissa luovasti. Musiikkikasvatus toteutuu parhaimmillaan arjen tapaamisissa ja tapahtumissa. Lasten kanssa toimitaan kokonaisvaltaisesti ja jos kasvattaja tiedostaa tämän, hän kykenee käyttämään monipuolisesti erilaisia menetelmiä ja tapoja myös musiikkikasvatuksessa. (Lindberg-Piiroinen, Ruokonen & Pansu 2017, 342.)

Työyhteisössä tulisi niin kutsuttujen musikaalisten osaajien jakaa tietoaan ja taitojaan kaikkien käyttöön sekä kannustaa kokeilemaan musiikkia arjen työvälineenä. On hyvä muistaa, että meillä kaikilla on musiikillisia taipumuksia. Nämä taipumukset voivat näkyä esimerkiksi niin, että joku voi olla hyvä tanssimaan rytmin mukaan vaikkei osaisi laulaa tai hyvä laulaja ei pysy rytmisä tanssiessaan. Omia musiikillisia taitoja on mahdollista kehittää ja vahvistaa omista yksilöllisistä lähtökohdistaan. Tärkeintä on, että itse hyväksyy oman musikaalisuutensa sellaisena kuin se on. (Luokkala 2018, 7.)

Luokkalan (2018, 8) mukaan lapsen saa kuuntelemaan, jos puhuu laulaen. Siirtymätilanteissa ja muissa odottelua vaativissa tilanteissa on hyvä harjoitella laulamista, lapset ottavat vastaan ohjeita mieluummin, kun ohje lauletaan. Laulussa on taikavoimaa, joka saa lapset pukemaan mallikkaasti ja tilanne

rauhhoittuu ja on mahdollista, että tämän menetelmän kautta lapset alkavat laulelemaan ja vastaavat aikuiselle myös laulamalla.

Tiusanen (2008, 167) kertoo nähneensä kasvattajan laulavan kaoottisessa pukemistilanteessa päiväkodissa ja toteaa vaikutuksen olleen ihmeellinen. Tilanne oli rauhoittunut ja huoneeseen oli laskeutunut hiljaisuus. Kasvattaja oli ryhtynyt ohjaamaan lapsia pukemisessa laulamalla. Tiusanen kertoo nähneensä laulamista toiminnallisena menetelmänä tämän ainoan kerran kolmenkymmenen vuoden aikana, vaikka toteaa uskovansa, että sitä tapahtuu enemmänkin, mutta sitä ei kyetä pukemaan sanoiksi tai näkemään musiikista johtuvaksi.

Kasvattajan tulisi osata ottaa käyttöön luovat menetelmät ja ymmärtää taiteen asema työvälteenä. Taiteen käyttö arjen spontaaneissa toimintatilanteissa tarkoittaa sitä, että kasvattaja osaa herkästi käyttää erilaisia luovia menetelmiä arkipäiväisissä hoito- ja kasvatustilanteissa. Luovassa toiminnassa lapsen mieli on esteettisesti aktivoitunut ja näissä tilanteissa lapsen ajattelu ei ole sidottuna vain sen hetkiseen tilanteeseen, vaan lapsen on mahdollista suunnitella, muistaa tai pohtia asioita, jotka eivät ole todellisia. Kyky kuvitella ja muodostaa sisäisiä mielikuvia on tärkeää lapsen eettisen kehityksen kannalta. Eettisen kehityksen myötä lapsella on paremmat mahdollisuudet tunnistaa omat ja muiden tunteet ja löytää vaihtoehtoja ristiriitatilanteisiin. (Ruokonen & Rusanen 2009, 12–13.)

Kasvattajan asenteilla ja tyylillä olla lasten kanssa on suuri merkitys. Yksi tärkeimmistä asioista on se, osaako kasvattaja tunnistaa lapsen yksilölliset tarpeet ja vastata niihin sopivalla tavalla. Näihin vaikuttavat esimerkiksi, kasvattajan persoona, hänen omat lapsuuden kokemukset, työkokemus ja kasvatuskäsitykset. Lasten kannalta ihanteellisinta olisi, jos kasvattajat olisivat läsnä koko ajan lasten toiminnassa. Kasvattajat olisivat tietoisia lasten toimista ja kuulisivat ja kuuntelisivat lapsia herkällä korvalla. (Koivunen 2009, 122–123.)

Kasvattajan omat tunnetaidot vaikuttavat vuorovaikutussuhteisiin lapsen kanssa. Kasvattajan työ on ihmissuhdetyötä ja siihen kuuluu monenlaiset tunteet ja tunteisiin vaikuttaminen. Vuorovaikutustilanteet lapsen ja kasvattajan välillä saavat aikaan erilaisia tunteita molemmilla. Jos kasvattaja toimii

epäoikeudenmukaisesti tai vihamielisesti huonosti käyttäytyvän lapsen suhteen, sen vaikutus heijastuu myös muihin lapsiin ja heidän käyttäytymiseen. (Kiviluote 2019, 25.)

5 TULOKSET

Tässä luvussa tarkastellaan kirjallisuuskatsauksen keskeisiä tuloksia. Kirjallisuuskatsauksen tulokset ovat koottu ja tiivistetty aineistosta. Tuloksissa tarkastellaan ja pohditaan aineiston sisältöä. (Kangasniemi ym. 2013, 297.) Analyysissa yläluokiksi muodostui musiikin integroiminen arjen tilanteisiin ja musiikin hyödyntäminen erilaisissa oppimistilanteissa. Yläluokista käsitteellistämistä jatkettiin niin, että pääluokaksi muodostui musiikki toiminnallisena menetelmänä varhaiskasvatuksen arjessa.

Kirjallisuuskatsauksen aineistossa todettiin, että musiikista on paljon hyötyä lasten oppimisen tukemisessa niin puheen kuin sosiaalisten taitojen oppimisessa. Musiikki antaa lapsille erilaisen väylän myös tunteiden ilmaisuun ja kokemiseen. Musiikin avulla voidaan rauhoittaa koko lapsiryhmää tai ohjata rauhaton lapsi toimimaan oikein tilanteissa, joissa muuten voisi tilanne hermostuttaa niin lasta kuin kasvattajaa. Viidessä eri teoksessa oli nähtävissä yhteinen näkemys musiikin hyödyllisyydestä toiminnallisena menetelmänä varhaiskasvatuksen arjessa.

Musiikin luova käyttäminen sopii hyvin päiväkotiin. Yhdessä musisointi ja yllättävä musiikillinen improvisointi voi tuoda luovuuden osaksi jokapäiväistä arkea. Luova toiminta, kuten musiikki voi tuoda lapsille turvallisuuden tunteen, kun se toimii säännöllisesti arjen tilanteissa. Varhaiskasvatuksessa arjen tilanteissa laulaminen ja musiikillinen leikkiminen tuovat rauhallisuutta ja iloa lasten päivään. Musiikin avulla lapsi saa mahdollisuuden oppia tärkeitä asioita elämästä. Musiikillinen toiminta ja improvisointi, joka on seurausta luovuudesta ja keksimisestä asettaa kaikki osallistujat tasavertaisiksi taiteilijoiksi. Tällä on iso merkitys lapsen kehittyvälle itsetunnolle ja lapsen käsitykselle itsestään luovana toimijana. Oman äänen ja kehon näkeminen ainutlaatuisina soittimina muodostaa lapselle positiivisen kuvan hänestä itsestään. (Huhtinen-Hildén 2019, 21, 24, 29, 39.)

Tuloksia tarkasteltaessa voidaan todeta, että musiikilla on enemmän positiivisia vaikutuksia, kuin negatiivisia vaikutuksia lapsille varhaiskasvatuksessa. Musiikin

avulla voidaan tukea puheen oppimista ja laulaminen lapselle ja lapsen kanssa kehittää kielellisiä taitoja (Chen-Hafteck & Mang 2012, 270).

Tuloksissa korostui kasvattajien rooli musiikillisen ympäristön luojana arjen tilanteissa, esimerkiksi Huhtinen-Hildén & Karjalainen (2019, 16–17) puhuvat kirjassaan ihmisen omasta tarinasta, joka muodostuu läpi elämän. Oma tarina, joka meillä kaikilla on ja joka muodostuu jokaiselle omanlaisekseen. Tämän tarinan kautta ihmiselle muodostuu vastaus omasta minuudesta, kuka hän on, millainen hän on, mihin hän kuuluu, mitä hän haluaa ja kenelle hän on tärkeä. Itsensä ilmaiseminen taiteellisesti ja luova toiminta auttaa ihmistä tarkastelemaan ja muokkaamaan omaa tarinaansa turvallisesti ja lempeästi. Luovan toiminnan avulla voidaan löytää itsestä sellaisia puolia, joita ei tiennyt siellä olevan. Luovan toiminnan kautta syntyneet uudet näkökulmat, voivat toimia myös liikkeelle panijana muutoksille ajattelussa.

Tuloksissa tuli esille myös musiikin vaikutuksia vuorovaikutussuhteiden muodostumiseen. Vanhemmat laulavat vauvoille yleensä aika suppean lauluvaraston kanssa. Samat laulut toistuvat, tynnyteltäessä ja silloin, kun halutaan innostaa leikkiin. Lapsen kasvaessa laulujen määrä kasvaa, mutta edelleen käytetään samoja lauluja esimerkiksi nukahtamistilanteessa. Nämä valinnat johtuvat vanhempien herkästä kyvystä reagoida lapsen tarpeisiin, sekä heidän läheisestä vuorovaikutussuhteesta lapseen, jolloin on mahdollista löytää ikään sopivia lauluja rauhoittumiseen tai innostamiseen. Erityisesti laulu ja musiikki kantavat lapsen ja vanhemman vuorovaikutusta ensimmäisen elinvuoden ajan, kun lapsi ei vielä ymmärrä sanojen merkityksiä. Vauva on kiihinnostunut äänistä ja niiden tuottamisesta sekä nauttii musiikin kuuntelemisesta. Vauvan ja vanhempien välisessä vuorovaikutuksessa on musiikilla suuri merkitys. (Huotilainen 2009, 127–128.) Myös ammattikasvattajien tulee havainnoida ja reagoida herkästi lapsen tarpeisiin sekä tehdä vanhempien kanssa tiivistä yhteistyötä. Kasvattajat voivat laulaa lapselle samoja lauluja mitä vanhemmat ovat lapselleen laulaneet tilanteissa, joissa lapsi kaipaa esimerkiksi rauhoittumista.

Huomionarvoista tuloksissa oli myös se, että musiikilla ja tunteilla on selkeä yhteys. Ihmisen psyykinen vireystila muokkaa ihmisen fysiologisia toimintoja ja fysiologinen vireystila muokkaa ihmisen psyykkisiä toimintoja. Musiikki vaikuttaa meihin sekä fyysisesti että psyykkisesti. Musiikki aloittaa tapahtumaketjun, jossa mieli ja keho käynnistyvät ja auttavat ihmistä löytämään kosketuksen ja yhteyden siihen. Jotta musiikin vaikutuksia ihmisen käyttäytymiseen voitaisiin ymmärtää, tulee miettiä millaisia reaktioita musiikki ihmisessä herättää. (Ahonen 2000, 41.)

Vaikka aiheesta ei löytynyt varsinaisia tutkimuksia voidaan aineiston perusteella kuitenkin todeta, että musiikin käyttäminen toiminnallisena menetelmänä on suositeltavaa ja siitä on paljon hyötyä. Varhaiskasvatuksessa käytetään musiikkia paljon erilaisissa tuokioissa. Erilaiset toimintatuokiot, joihin musiikkia on yhdistetty on liikunta-, kädentaito- ja musiikkituokiot (Lindberg-Piironen 2017, 275; Seppänen, Tarvonen & Lindberg-Piironen 2017, 209). Musiikkituokiot ovat monella tavalla hyödyllisiä tuokioita varhaiskasvatuksessa. Musiikkituokioon liittyy iloa, naurua, yhdessä tekemisen riemua ja uuden oppimista. Musiikkituokioissa, kuten kaikessa muussakin kasvatuksessa on tärkeää, että teemme työmme aidosti. Lapset kykenevät aistimaan kehon kieltämme paremmin, kuin puhuttua kieltä. Aikuisen oma innostus ja mukana olo saa lapset osallistumaan aktiivisesti. (Luokkala 2018, 8–9.)

Ruokosen (2005, 23–24) mukaan musiikin käyttämistä kasvatuksen menetelmänä tulee miettiä sen perusominaisuuksia. Ruokonen viittaa Lehikoisen (1993) muodostamiin musiikin teorian pääluokkiin, jotka jakavat musiikin olemusta. Ensimmäiseen ryhmään kuuluu teoria musiikista, joka liitetään yliluonnollisiin ja jumalallisiin ilmiöihin. Toiseen teoria ryhmään kuuluu esteettiset kuuloelämykset ja kolmanteen teoriaan kuuluu musiikin kommunikatiiviset vaikutukset, jotka toteavat musiikin olevan kommunikaatioväline jolla voidaan korvata puhe tai sen avulla voidaan tukea sanallista vuorovaikutusta ja lisätä keskinäistä ymmärrystä. Kirjallisuuskatsauksen tulokset osoittavat musiikin toimivan kommunikaatiovälineenä ja sen avulla voidaan tukea tunteiden hallintaa sekä auttaa vuorovaikutustilanteissa.

Aineistossa tuli esille tuloksia musiikin positiivisista vaikutuksista ja siitä kuinka musiikkia tulisi ajatella myös toiminnallisena menetelmänä lasten kanssa työskenneltäessä. Riikonen (2000, 109, 120–121) on tehnyt tutkimuksen muusikoiden laatimasta vapaasta improvisaatio mallista. Tutkimuksessa on otettu huomioon myös vapaa improvisaatio alle kouluikäisten lasten kanssa. Vapaa improvisaatio palvelee tiettyjä kasvatuksellisia tavoitteita ja toimii siten vaihtoehtona muille menetelmille. Riikosen mukaan olisi tärkeää, että opettajien ja kasvattajien piireissä ajateltaisiin positiivisesti vapaasta improvisaatiosta ja hyväksyttäisiin se suunnitelmallisen toiminnan rinnalle ja vaihtoehtoiseksi toimintatavaksi.

Riikonen (2010, 77–78) on tehnyt tutkimuksen päiväkodin ääniympäristöstä ja kasvattajien vaikutusmahdollisuuksista siihen. Lähes puolet tutkimukseen osallistuneista koki lasten äänenkäytön ohjaamisen olevan keskeinen asia kasvatustyössä. Tutkimuksissa kävi ilmi, että kasvattajilla oli käytössään erilaisia toimintamalleja ja 9% kasvattajista käytti jotain muuta, kuin verbaalista menetelmää ja yksi näistä menetelmistä oli musiikki. Tutkimuksessa selvisi myös, että kuuntelutaitojen ja kuunteleminen liittyivät vahvasti päiväkodin ääniympäristökysymykseen. Musiikin, laulujen tai lorujen kuuntelemista pidettiin merkittävänä rauhoittumis- ja hiljentymishetkissä.

Tiusanen (2008, 171) on todennut, että musiikki ja sen monimuotoisuus herättää lapsessa tunteita ja tarjoaa hänelle suuren mahdollisuuden nauttia ja kokea äänistä ja sävelistä. Musiikki avaa uusia ajatuksia ja ideoita sekä luo mielikuvitushahmoja. Soittamalla, laulamalla ja kuuntelemalla musiikkia lapsilla herää kiinnostus musiikkia kohtaan ja halu kuunnella sitä. Musiikkia voidaan kuvata sielun peiliksi. Musiikin kuuntelemisen kautta kehittyvät musiikkikorva, musiikillinen muisti ja rytmitaju. Nämä johdattavat lapsen musiikkikulttuuriin.

Tuloksissa näkyi selkeästi kasvattajien musikaalisuuden merkitys siihen, kuinka paljon musiikkia päiväkodin arjessa on mukana erilaisissa tilanteissa. Kuudesta teoksesta saatujen tulosten mukaan musiikilla on kasvattava vaikutus ja sitä käyttämällä voidaan saada aikaan muutoksia, jotka kestävät pitkään. Ruokonen (2017, 309) toteaa, että on tärkeää ottaa huomioon musiikin eheyttävä vaikutus

varhaislapsuudessa. Tämän vuoksi varhaiskasvatuksen toimintoihin tulisi integroida musiikkia ja huomioida sen laaja-alainen eheyttävä vaikutus musiikkipedagogiikassa. Lapsen musiikillinen kehitys on suorassa yhteydessä ympäristöön, jossa lapsi elää.

Kirjallisuuskatsauksen tuloksissa näkyi vahvasti musiikin suositeltavuus. Musiikilla on paljon positiivisia vaikutuksia ja sen käyttämistä erilaisissa ympäristöissä ja tilanteissa suositellaan käytettävän. Huhtinen-Hildén (2019, 50) huomauttaa, että monissa sosiaali- ja terveysalan ammateissa, joihin kuuluu vuorovaikutuksessa ihmisten kanssa oleminen ja työntekijöiltä vaaditaan tietynlaista herkkyyttä ja kohtaamisen taitoa, niin jo opiskeluun tulisi liittyä luovien työtapojen soveltaminen ammatillisuuden kehittymiseen. Tämän myötä asiantuntijuus tulisi nimetä uudelleen niin, että luovaan herkkyyteen ja vuorovaikutukseen kuuluvat ammattitaidon osa-alueet tulisivat arvostetuiksi ja näkyvämmiksi osiksi ammatillista työtettä.

Musiikki on tuloksien mukaan positiivinen ja hyödyllinen menetelmä niissä tilanteissa, joissa muut menetelmät eivät enää tehoa. Luova toiminta, kuten musiikillinen toiminta, lisää aineettomia voimavaroja, jonka kautta hyvinvointi lisääntyy. Musiikillinen toiminta virkistää, vapauttaa ja saa aikaan positiivisia tunnekokemuksia. (Huhtinen-Hildén & Karjalainen 2019, 14.)

Milovanov & Korhonen (2010, 69–70) toteavat, että erityisesti varhaiskasvatusikäiset lapset oppivat asioita nopeasti, kun oppiminen perustuu leikinomaisuuteen ja iloisuuteen, mitä musiikin tuottaminen saa aikaan. Suomalainen aivotutkimus on todennut selkeitä yhteyksiä yksinkertaisten musiikillisten äänien havaitsemisen ja lukivaikeuksien väliltä. Milovanov ja Korhonen viittaavat Huotilaisen (2009) esittämään toteamukseen siitä, että musiikin avulla voitaisiin mahdollisesti estää lukihäiriön syntymistä, jos lapsi saa tukea alle kouluikässä äänihavaintojen ryhmittelyyn.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET

Kirjallisuuskatsauksessa aineisto analysoidaan ja analysoinnin tarkoituksena on muodostaa aineistosta johtopäätökset, jotka vastaavat tutkimuskysymykseen. Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää, voidaanko musiikkia käyttää toiminnallisena menetelmänä varhaiskasvatuksen arjessa ja mitä hyötyä siitä voisi olla?

Tulokset osoittavat musiikin positiiviset vaikutukset ja antavat vastauksen kysymykseen voidaanko musiikkia käyttää toiminnallisena menetelmänä varhaiskasvatuksen arjessa. Musiikin käyttäminen varhaiskasvatuksessa toiminnallisena menetelmänä on riippuvainen kasvattajan omasta musiikillisesta suhteesta. Eli, jos kasvattaja ei koe laulamista omaksi vahvuudekseen, hän todennäköisesti ei käytä musiikkia arjen tilanteissa toiminnallisena menetelmänä vaan tukeutuu johonkin toiseen ohjaamisen muotoon. Musiikilla on paljon merkitystä ja sen avulla voidaan saada aikaan muutos ryhmän tai yksittäisen lapsen käyttäytymisessä, jos kasvattaja kokee sen omaksi toimintamuodokseen.

Mitä hyötyä musiikin käyttämisestä toiminnallisena menetelmänä sitten voisi olla? Musiikki tukee oppimista, erilaisten taitojen kehittymistä ja sen avulla voidaan vaikuttaa lapsen sen hetkiseen tunnetilaan. Ruokonen (2010, 62) on todennut, että laulaminen on yhteydessä lapsen kielelliseen kehitykseen eli, jos lapselle lauletaan paljon hänen mahdollisuutensa oppia puhumaan parantuu. Lapsi alkaa musiikin avulla muodostamaan käsitystään ympäröivästä maailmastaan ja omasta kulttuuristaan. Musiikin tutkimuksen eri konteksteissa ja siihen liittyvässä kirjallisuudessa kehoitetaan kasvattajia käyttämään musiikkia tilanteissa, joissa lapsen kärsivällisyys on loppumassa. Bojner-Horwitz & Bojner (2007, 79) kuvaavat kirjassaan, kuinka aikuisten tulisi lasten kanssa käyttää mielikuvitustaan ja musiikkia ja siten luoda hauska ja vapauttava keino, jonka avulla helpottaa lapsia selviytymään ikävistä päivittäisistä askareista. Tällöinen itse keksitty laululeikki voi toimia niin sanottuna työlauluna, jonka avulla esimerkiksi lasta puettaessa tai riisuttaessa saadaan tilanteesta mukava ja rauhallinen.

Musiikki on tämän kirjallisuuskatsauksen tulosten mukaan positiivinen tapa opettaa lapsille uusia asioita ja käydä erilaisia tunnetiloja läpi sekä luoda positiivinen ilmapiiri oppimiselle. Milovanov ja Korhonen (2010, 69) toteavat, että musiikkia tulisi arvostaa enemmän varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa, koska aivot ottavat vastaan enemmän tietoa, kun lapsi on kuunnellut tai harrastanut jotain musiikki harrastusta. Musiikki nostattaa mielialaa ja luo rauhallisen ilmapiirin. Yhdessä laulaminen lisää lasten yhteishenkeä ja tämän seurauksena myös oppimisympäristö muokkautuu otollisemmaksi oppimiselle.

Kirjallisuuskatsauksen tulokset osoittavat, että musiikista toiminnallisena menetelmänä olisi paljon hyötyä lapsille monilla eri osaamisalueilla. Salovaara (1998, 83) toteaa, että musisoiminen tukee lapsen vuorovaikutustaitoja ja sosiaalisia taitoja. Etenkin pienten lasten kanssa musiikkikasvatukseen tulee olla leikinomaista, hyväksyvää ja lempeää.

Näiden tulosten ja johtopäätösten valossa uskon musiikista olevan erittäin paljon hyötyä toiminnallisena menetelmänä varhaiskasvatuksen arjessa. Musiikki rauhoittaa, osallistaa ja luo iloisen ilmapiirin. Musiikin avulla voimme jakaa vaikeita asioita ja myös kertoa tunteistamme. Musiikin avulla arjen askareet sujuvat hyvässä hengessä ja ryhmässä säilyy iloinen mieli. Vaikka musiikin vaikutuksia varhaiskasvatuksen arjessa ei ole tutkittu, jos ei huomioida joitain opinnäytetöitä, joita aihetta siivuttaen on tehty, niin tämä olisi mielestäni tutkimuksen arvoinen asia.

7 POHDINTA

Opinnäytetyön tekeminen on prosessi, joka ei pidä sisällään pelkkää kirjoittamista. Opinnäytetyön tekemiseen on liittynyt paljon erilaisia vaiheita ja tunnetiloja. Opinnäytetyön prosessi lähti liikenteeseen ajatuksen tasolla jo paljon ennen varsinaista kirjoitustyötä. Ajatus musiikista ja sen mahdollisuuksista varhaiskasvatuksen ympäristössä on ollut pohja-ajatuksena jo opintojen alkuvaiheesta saakka.

Kokemukseni mukaan lähes kaikki lapset näyttävät tunteensa avoimesti. Ilo, suru, riemu, kiukku, viha ja raivo voivat olla varhaiskasvatuksen työntekijöillä päivittäin läsnä. Tunteiden vaihtelut ja usein tunteiden purkausten arvaamattomuus kuuluu varhaiskasvatuksen arkeen. Musiikin positiivisia vaikutuksia tunteisiin olisi hyvä huomioida näissä arjen tilanteissa.

Musiikkia ja sen vaikutuksia tutkitaan, koska halutaan saada tietoa sen merkityksestä ihmisten hyvinvointiin. Tunteet, joita musiikki herättää antaa tutkijoille mahdollisuuden tarkastella ihmisen mielenmaisemia. Tutkimuksista saatujen tietojen avulla ymmärretään minkälaisia tunteita musiikki tuo kuulijalleen. Niiden avulla voidaan hoitaa esimerkiksi masentuneita tai neurologisista häiriöistä kärsiviä. (Ukkola-Vuoti 2017, 231.)

Kaikilla on oikeus musiikillisiin ja taiteellisiin elämyksiin. Musiikki ja muu luova toiminta sopii kaikille heille, jotka työskentelevät ihmisten kanssa. Musiikki ja muut luovan toiminnan mentelmät eivät määrittele ihmisen ikää. Luovia toimintatapoja tulisi rohkeasti ottaa käyttöön ja unohtaa omat epävarmuuden tunteet asiasta. Ketään ei voida velvoittaa käyttämään luovia menetelmiä, mutta jos vähänkään kokee halua kokeilla, niin aloittaa voi itselleen sopivalla tavalla. Pääasia on, että se tuntuu itsestä hyvältä ja luonnolliselta.

Tutkimuskysymykseen vastaaminen ei ollut niin helppoa, kuin aihetta ajatellen olisi voinut luulla. Tutkimuksia musiikin käyttämisestä varhaiskasvatuksen arjessa ei tullut haettaessa vastaan ollenkaan, vaan asiaa sivuttiin muutamissa teoksissa. Varsinasta tutkimusta en siitä löytänyt. Musiikkia harjoitetaan

varhaiskasvatuksessa paljon ja se on tärkeä osa pedagogista toimintaa. Oman kokemukseni mukaan musiikki päiväkodissa on hyvin suunnitelmallista ja laulut sekä musiikkihetket tarkkaan pohdittu esimerkiksi vuodenaikojen mukaan. Musiikkia käytetään monipuolisesti, mutta musiikin käyttäminen arjen työvälineenä painottuu niiden työntekijöiden käyttöön, jotka kokevat musiikin helpoksi ja itselle mukavaksi toimintamuodoksi. Nähtävissä on selkeästi musiikin käyttäminen toiminnallisena menetelmänä heillä, jotka pitävät siitä ja ovat todenneet sen auttavan haastavissa tilanteissa.

Materiaalin vaikean löytämisen johdosta mielessäni kävi aiheen uudelleen valinta, mutta onneksi en sitä tehnyt. Musiikki aiheena oli ja on mielenkiintoinen ja oli hienoa huomata, miten monesta eri näkökulmasta musiikkia on tutkittu. Musiikista on ollut paljon hyötyä myös tämän opinnäytetyön tekemisessä. Silloin, kun motivaatiota tekemiseen ei oikein ollut, laitoin musiikkia soimaan ja annoin sen tuoda minulle voimaa ja intoa. Matkan varrella huomasin kiinnostuvani kuitenkin aina vain enemmän aiheestani ja tulevaisuudessa haluan olla se henkilö, joka kannustaa ja rohkaisee työyhteisössä kaikkia käyttämään musiikkia, vaikkei se niin omalta tuntuisi. Omalla esimerkilläni voin vaikuttaa työtovereideni ajatusmaailmaan musiikista ja sen mahtavista vaikutuksista, koska musiikissa on voimaa. Toivon, että tämän opinnäytetyön kautta varhaiskasvatuksessa työskentelevät näkisivät sen mahdollisuuden, joka musiikin käyttämisessä toiminnallisena menetelmänä on ja antaisivat musiikin inspiroida itseään niissä hetkissä, joissa tulee tunne, että muut keinot eivät enää riitä.

Kannustukseksi ja rohkaisuksi varhaiskasvatuksessa työskenteleville, Jenni Pääskysaaren sanoin “ *Unohda kaikki, mitä joku on sanonut vahvuuksistasi ja heikkouksistasi. Selvitä itse, mihin kaikkeen pystyt. Tulet hämmästyttämään.* ”

LÄHTEET

- Ahonen, H. 2000. Musiikki sanaton kieli. Musiikkiterapian perusteet. 3. korjattu painos. Helsinki: Oy Finn Lectura Ab.
- Alho, E. 2017. Taiteeseen kasvaminen – Taiteella kasvattaminen. Teoksessa A. Lindberg-Piiroinen & I. Ruokonen (Toim.) Musiikki varhaiskasvatuksessa - käsikirja. Helsinki: Classicus, 317–330.
- Anttila, E. 2009. Tanssii tätien kanssa – luova liikunta ja tanssi varhaiskasvatuksessa. Teoksessa I. Ruokonen, S. Rusanen & A-L. Välimäki (Toim.) Taidekasvatus varhaiskasvatuksessa. Iloa, ihmettelyä ja tekemistä. Helsinki: Kirjoittajat ja Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, 16–21.
- Bojner-Horwitz, E & Bojner, G. 2007. Mielihyvää musiikista. Vantaa: WSOY. Suomentanut, Salonen, S. Alkuteos *Må bättra med music*. 2005. Västerås: ICA bokförlag.
- Bowman, W. 2012. Music`s Place in Education. Teoksessa G.E. McPhearson & G.F. Welch (Toim.) *The Oxford Handbook of Music Education*. New York: Oxford University Press, 21–39.
- Chen-Hafteck, L. & Mang, E. 2012. Music and early childhood development and learning. Teoksessa G.E. McPhearson & G.F. Welch (Toim.) *The Oxford Handbook of Music Education*. New York: Oxford University Press, 261–278.
- Coughlan, M. & Cronin, P. 2017. *Doing a literature review in nursing, health and social care*. 2nd edition. London: SAGE Publications Ltd.
- Eskola, J. & Suoranta, J. 2000. *Johdatus laadulliseen tutkimukseen*. 5. Painos. Tampere: Vastapaino.
- Hirsijärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. *Tutki ja kirjoita*. 15. Painos. Helsinki: Tammi.
- Huhtinen-Hildén, L. 2019. Elämän ja arjen musiikkia – musiikillisen ilmaisun monia mahdollisuuksia. Teoksessa A.L. Karjalainen (Toim.) *Luovan toiminnan työtavat. Käsikirja sosiaali- ja terveystalalle*. Jyväskylä: PS-kustannus, 21–55.
- Huhtinen-Hildén, L & Karjalainen A. L. 2019. Luova toiminta siltana itseen, toisiin ja osallisuuteen. Teoksessa A.L. Karjalainen (Toim.) *Luovan toiminnan työtavat. Käsikirja sosiaali- ja terveystalalle*. Jyväskylä: PS-kustannus, 11–19.
- Huutilainen, M. 2009. Musiikillinen vuorovaikutus ja oppiminen sikiö- ja vauva-aikana. Teoksessa J. Louhivuori, P. Paananen & L. Väkevä (Toim.) *Musiikkikasvatus. Näkökulmia kasvatukseen, opetukseen ja tutkimukseen*. Jyväskylä: Suomen Musiikkikasvatusseura – FiSME r.y, 121–129.
- Kangasniemi, M., Utriainen, K., Ahonen, S-M., Pietilä, A-M., Jääskeläinen, P. & Liikanen, E. 2013. Kuvaileva kirjallisuuskatsaus: eteneminen tutkimuskysymyksestä jäsenettyyn tietoon. *Hoitotiede* 25, 4, 291–301. Viitattu

16.12.2020. <http://elektra.helsinki.fi.ez.lapinamk.fi/se/h/0786-5686/25/4/kuvailev.pdf>.

Kettunen, J. Kärki, A. Näreaho, S & Päälyysaho, S. Vastuullinen opinnäytetyö. Ammattikorkeakoulujen opinnäytetöiden eettiset suositukset Arene, 2020. Viitattu 24.8.2020. http://www.arene.fi/wp-content/uploads/Raportit/2020/Arenen%20ONT%20eettiset%20ohjeet%20esitysmateriaali%202020.pdf?_t=1578486373.

Kiviluote, J. 2019. Tunteet ja käyttäytyminen hallintaan varhaiskasvatuksessa. Tunnetaitojen opettaminen Aggression portaat -opetusohjelman avulla. Varhaiskasvattajan käsikirja. Turku: JK-Kustannus ja koulutus Oy.

Koivunen, P-L. 2009. Hyvä päivähoito. Työkaluja sujuvaan arkeen. Jyväskylä: PS-kustannus.

Kuoppamäki, A. 1998. Elämyksellisesti oppimisen maailmassa. Teoksessa T. Ranta-Meyer & M. Kaikkonen (Toim.) Lahjakkuus lentoon. Helsinki: Sibelius-Akatemian koulutuskeskus, 69–73.

Lamponen, E. 1998. Hurjat pojat ja villit tytöt. Teoksessa T. Ranta-Meyer & M. Kaikkonen (Toim.) Lahjakkuus lentoon. Helsinki: Sibelius-Akatemian koulutuskeskus, 45–52.

Leino-Kilpi, H. 2007. Kirjallisuuskatsaus – tärkeää tiedon siirtoa. Teoksessa K. Johansson, A. Axelin, M. Stolt & R-L. Ääri (Toim.) Systemaattinen kirjallisuuskatsaus ja sen tekeminen. Turun yliopisto. Hoitotieteen laitoksen julkaisuja. Tutkimuksia ja raportteja. A:51/2007, 2.

Lindeberg-Piiroinen, A. & Ruokonen, I. 2017. Musiikki ja me. Teoksessa A. Lindeberg-Piiroinen & I. Ruokonen (Toim.) Musiikki varhaiskasvatuksessa – käsikirja. Helsinki: Classicus Oy, 13–27.

Lindeberg-Piiroinen, A. 2017. Musiikin kuuntelu. Teoksessa A. Lindeberg-Piiroinen & I. Ruokonen (Toim.) Musiikki varhaiskasvatuksessa – käsikirja. Helsinki: Classicus Oy, 179–212.

Lindberg-Piiroinen, A., Ruokonen, I. & Pantsu, L. 2017. Musiikkitoiminnan suunnittelu. Teoksessa A. Lindberg-Piiroinen & I. Ruokonen (Toim.) Musiikki varhaiskasvatuksessa – käsikirja. Helsinki: Classicus Oy, 339–378.

Luukkala, M. 2018. Musiikin varhaiskasvatuksen käsikirja Musiikkimatkoille. Helsinki: Suomen Musiikkimatka Oy.

Milovanov, R. & Korhonen, R. 2010. Musiikin harrastaminen ja lukemisvalmiudet. Teoksessa R. Korhonen, M-L. Rönkkö & J-A. Aerala (Toim.) Pienet oppimassa. Kasvatuksellisia näkökulmia varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen. Rauma: Turun yliopiston opettajankoulutuslaitos, Rauman yksikkö, 65–71.

Opetushallitus.Varhaiskasvatus. 2020. Viitattu 30.11.2020. <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/varhaiskasvatus>.

Opintopolku. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018. Viitattu 19.12.2020. <https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/varhaiskasvatus/1266381/tekstikappale/1291828>.

Riikonen, H. T. 2000. Vapaa improvisaatio – pedagogisia huomioita. Teoksessa A. Puurula (Toim.) Taito- ja taidekasvatuksen tutkimuksia. Kasvatustieteen päivien teemaryhmän esitelmät 2000. Helsinki: Helisingin yliopisto, 109–122.

Riikonen, H. T. 2010. Päiväkodin ääniympäristö ja kasvattajan vaikutusmahdollisuudet. Teoksessa R. Korhonen, M-L. Rönkkö & J-A. Aerila (Toim.) Pienet oppimassa. Kasvatuksellisia näkökulmia varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen. Rauma: Turun yliopisto opettajankoulutuslaitos, Rauman yksikkö, 72–84.

Ruokonen, I. 2005. Leikin lumous lapsen musiikillisessa kokemuksessa. Teoksessa A. Niikko & R. Korhonen (Toim.) Lapsuuden puutarhassa. Joensuu: Joensuun yliopisto, 23–48.

Ruokonen, I. & Rusanen, S. 2009. Esteettinen kasvattaja kulttuurisena kasvattajana. Teoksessa I. Ruokonen, S. Rusanen & A-L. Välimäki (Toim.) Taidekasvatus varhaiskasvatuksessa. Iloa, ihmettelyä ja tekemistä. Helsinki: Kirjoittajat ja Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, 10–15.

Ruokonen, I. 2009. Musiikillista oppimisympäristöä luomaan. Teoksessa I. Ruokonen, S. Rusanen & A-L. Välimäki (Toim.) Taidekasvatus varhaiskasvatuksessa. Iloa, ihmettelyä ja tekemistä. Helsinki: Kirjoittajat ja Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, 22–29.

Ruokonen, I. 2010. Musiikin monet kielet. Teoksessa M. Nurmilaakso & A-L. Välimäki (Toim.) Lapsi ja kieli. Kielellinen kehittyminen varhaiskasvatuksessa. Helsinki: Unigrafia Oy, 62–69.

Ruokonen, I. 2017. Integraatio ja eheyttäminen. Teoksessa A. Lindeberg-Piironen & I. Ruokonen (Toim.) Musiikki varhaiskasvatuksessa – käsikirja. Helsinki: Classicus Oy, 305–316.

Salminen, A. 2011. Mikä kirjallisuuskatsaus? Johdatus kirjallisuuskatsauksen tyyppeihin ja hallintotieteellisiin sovelluksiin. PDF-dokumentti. Viitattu 2.9.2020. univaasa.fi/materiaali/pdf/isbn_978-952-476-349-3.pdf.

Salovaara, K. 1998. Puhe ja musiikki: Äänisilta lapsen kehitykseen. Teoksessa T. Ranta-Meyer & M. Kaikkonen (Toim.) Lahjakkuus lentoon. Helsinki: Sibelius-Akatemian koulutuskeskus, 75–85.

Seppänen, E., Tarvonen, L. & Lindeberg-Piironen, A. 2017. Musiikkiliikunta. Teoksessa A. Lindeberg-Piironen & I. Ruokonen (Toim.) Musiikki varhaiskasvatuksessa – käsikirja. Helsinki: Classicus Oy, 273–304.

Sinkkonen, J. 2012. Mitä lapsi tarvitsee hyvään kasvuun. Helsinki: WSOY.

Soinila, S. 2018. Musiikki antaa aivoille siivet. Viitattu 19.12.2020. <https://www.aivoliitto.fi/aivoterveys/artikkelit/musiikki-antaa-aivoille-siivet/>.

Stolt, M. & Routasalo, P. 2007. Tutkimusartikkelien valinta ja käsittely. Teoksessa Systemaattinen kirjallisuuskatsaus ja sen tekeminen. Johansson, K. Axelin, A. Stolt, M. & Ääri, R-L. (Toim.) Turun yliopisto. Hoitotieteen laitoksen julkaisuja. Tutkimuksia ja raportteja. A:51/2007, 58–70.

Tiusanen, E. 2008. Musiikki osana esteettistä kasvatusta. Teoksessa A. Helenius & R. Korhonen (Toim.) Pedagogiikan palikat. Johdatus varhaiskasvatukseen ja -kehitykseen. Helsinki: WSOY Oppimateriaalit Oy, 165–181.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2013. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta (TENK). Viitattu 24.8. https://tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf.

Varhaiskasvatuslaki 13.7.2018/540.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018. Opetushallituksen verkkojulkaisu. https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet.pdf.

LIITTEET

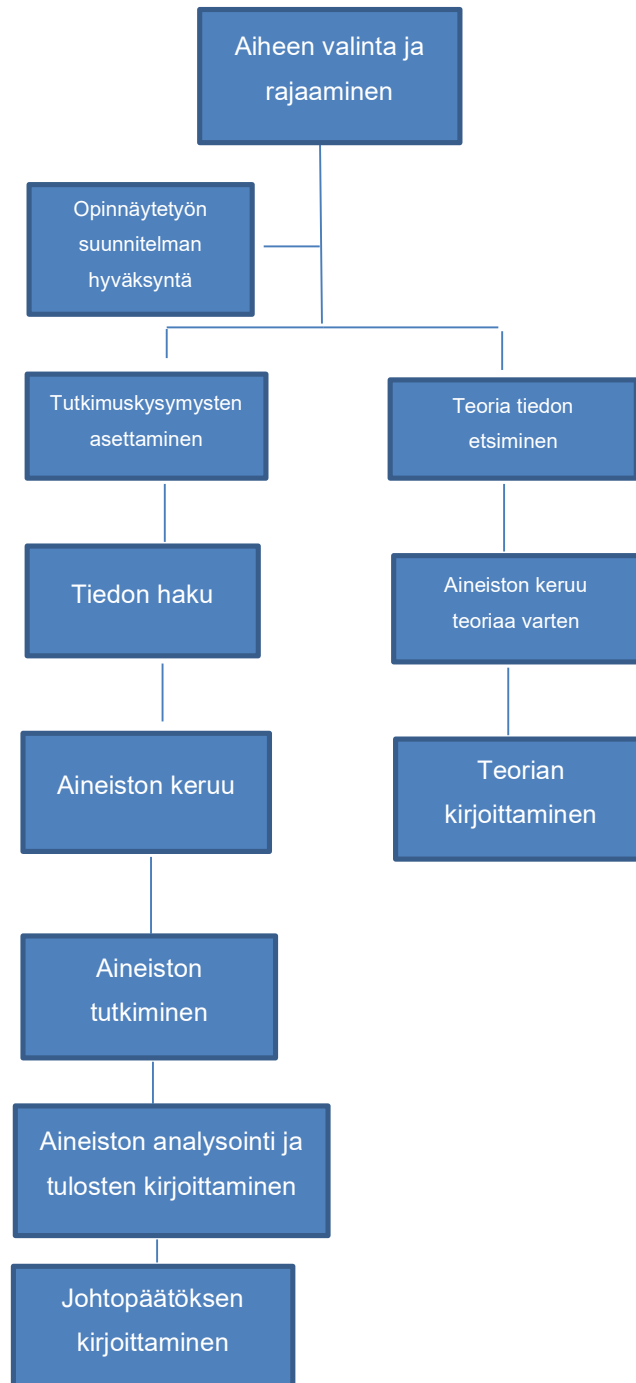
Liite 1. Opinnäytteen prosessi

Liite 2. Hakupolkuja

Liite 3. Kirjallisuuskatsaus taulukossa

Liite 1.

Opinnäytetyön prosessi

Liite 2.

Hakupolkuja

Hakupalvelin/tietokanta	Hakusanat (haunrajaus vuosien 1995-2020 välille, kielet englanti/suomi, kirja/e-kirja)	Teokset/tutkimukset	Opinnäytetyön aineistoksi valitut teokset/tutkimukset
Oula-Finna Outi-Finna	Musiikki varhaiskasvatuksessa	86 50	3 1
Oula-Finna Outi-Finna	Varhaiskasvatuksen menetelmät	163 50	0 4
Oula-Finna Outi-Finna	Musiikki toiminnallisena menetelmänä varhaiskasvatuksen arjessa	2 0	1 0
Oula-Finna Outi-Finna	Pedagogiikka varhaiskasvatuksessa	224 87	1 0
Outi-Finna	Musiikkikasvatus	194	2
Arto	Varhaiskasvatus, musiikki, menetelmä	4	0
FINNA.FI	Musiikki toiminnallisena menetelmänä varhaiskasvatuksen arjessa	8	0

Liite 3 1(4)

Kirjallisuuskatsaus taulukossa

Lähde	Artikkeli	Sisältö/tutkimus joka on merkityksellinen opinnäytetyötä varten	Johtopäätös
The Oxford Handbook of Music Education. Chen-Hafteck, Lily & Mang, Esther 2012	Music and language in early childhood development and learning.	Musiikin vaikutus oppimiseen varhaislapsuudessa.	Musiikilla voidaan tukea puheen oppimista. Laulaminen lapselle ja lapsen kanssa kehittävät kielellisiä taitoja.
Musiikkikasvatus. Näkökulmia kasvatukseen, opetukseen ja tutkimukseen. Huotilainen, Minna 2009	Musiikillinen vuorovaikutus ja oppiminen sikiö- ja vauva-aikana.	Musiikin merkitys oppimisen ja vuorovaikutuksen näkökulmasta.	Vastasyntyneet ovat kiinnostuneita luomaan vuorovaikutussuhteita muihin. Vastasyntyneet kykenevät muistamaan sikiö-aikana kuulemiaan lauluja ja sävelmiä.
Musiikki sanaton kieli. Ahonen, Heidi 2000	Musiikki psykofysiologisena ilmiönä.	Musiikki herättää mielikuvia.	Musiikin avulla voimme saada aikaan esimerkiksi rauhallisen hetken, joka jää mieliimme niin, että seuraavan kerran kun kuulemme samaa musiikkia muistamme sen tuoman rauhoittavan tunnetilan.
Musiikki varhaiskasvatuksessa -käsikirja. Lindeberg-Piironen, Anne (asiantuntijana Eve Alho). Seppänen, Elisa, Tarvonen, Laura & Lindeberg-Piironen, Anne 2017	Musiikin kuuntelu. Musiikkiliikunta.	Musiikki monipuolisena välineenä toimintatuokioilla.	Musiikkia käytetään monipuolisesti kaikissa varhaiskasvatuksessa järjestettävissä tuokioissa, ei pelkästään laulu tai soitto tuokioissa.

Liite 3 2(4)

Kirjallisuuskatsaus taulukossa

Lahjakkuus lentoon. Salovaara, Kristiina 1998	Puhe ja musiikki: äänisilta lapsen kehitykseen.	Mitä merkitystä on äänellä ja musiikilla lapsen kehityksen ja varhaisen vuorovaikutuksen näkökulmasta.	Musiikki on voimakas vaikuttaja. Ihmisellä on synnynnäinen halu vuorovaikutukseen ja oppimiseen.
Luovan toiminnan työtavat. Huhtinen- Hildén, Laura & Karjalainen, Anna Liisa 2019	Elämän ja arjen musiikkia – musiikillisen ilmaisun monia mahdollisuuksia. Luova toiminta siltana itseän, toisiin ja osallisuuteen.	Miten voidaan houkuttaa sosiaali- ja terveysalan työntekijöitä käyttämään musiikkia arjen tilanteissa?	Musiikki ja laulaminen tuovat lapsille turvaa ja iloa. Laulaminen tuo sisältöä ja rauhallisuutta odotustilanteisiin. Työyhteisöissä tulee yhdessä pohtia taidelähtöisten menetelmien käyttämistä. Hyödyntääkseen luovaa toimintaa on kyettävä herkistymään ja kehittämään luovan vuorovaikutuksen osaamista.
Pienet oppimassa. Riikonen, Hannu Tapani. Milovanov, Riia & Korhonen, Riitta 2010	Päiväkodin ääniympäristö ja kasvattajan vaikutusmahdollisuudet. Musiikin harrastaminen ja lukemisvalmiudet.	Kasvattajan mahdollisuudet tyynnyttää rauhattomia hetkiä. Onko musiikilla vaikutusta lukemisen oppimiseen?	Kasvattajilla oli paljon erilaisia menetelmiä tilanteiden rauhottamiseksi. 9% kyselyyn vastanneista korvasi verbaaliset ohjeet esimerkiksi jollain tietyllä musiikilla. Musiikilla luodaan positiivinen tunnelma, joka edesauttaa oppimista. Musiikkia kuuntelemalla opitaan erilaisia havainto- ja erottelutoimintoja, jotka ovat tärkeitä, kun aloitetaan opettelemaan lukemista.

Liite 3 3(4)

Kirjallisuuskatsaus taulukossa

<p>Pedagogiikan palikat. Johdatus varhaiskasvatukseen ja -kehitykseen. Tiusanen, Erkki 2008</p>	<p>Musiikki osana esteettistä kasvatusta.</p>	<p>Musiikin kasvattava vaikutus</p>	<p>Laulu toiminnallisena menetelmänä auttaa rauhottamaan haastavia tilanteita ja sen avulla voidaan saada aikaan pitkäkestoisia tuloksia.</p>
<p>Mielihyvää musiikista. Bojner- Horwitz, Eva & Bojner, Gunilla 2007</p>	<p>Psykologinen näkökulma musiikkiin. Musiikin asema kansanterveystyössä. Alle kouluikäiset lapset. Tunnerekisteri – Musiikki ja tunteet</p>	<p>Musiikki saa aikaan monenlaisia reaktioita ihmisissä. Musiikkivalinnoilla on merkitystä sille miten halutaan musiikin vaikuttavan. Alle kouluikäisten lasten kanssa musiikkia voidaan hyödyntää toiminnallisena menetelmänä. Musiikin avulla voidaan ilmaista tunteita.</p>	<p>Musiikin avulla voimme luoda tunnetiloja, mutta tulee ottaa huomioon se millaisia tunteita haluamme saada aikaan. Spontaani musiikkihetki lasten kanssa helpottaa arjen askareissa.</p>
<p>Lapsuuden puutarhassa. Ruokonen, Inkeri 2005</p>	<p>Leikin lumous lapsen musiikillisessa kokemuksessa</p>	<p>Musiikin ja leikin avulla lapset oppivat kuuntelemaan ja toimimaan toisten kanssa yhdessä. Taiteellinen toiminta tukee tunteiden hallintaa ja tunnistamista.</p>	<p>Musiikin hyödyt kasvatuksessa korostuvat, kun musiikkia käytetään monipuolisesti.</p>
<p>Taito- ja taidekasvatuksen tutkimuksia. Riikonen, Hannu T. 2000</p>	<p>Vapaa improvisaatio – pedagogisia huomioita</p>	<p>Improvisaatio nähdään käyttökelpoisena työskentelymenetelmänä.</p>	<p>Alle kouluikäiset lapset ovat luonteeltaan avoimia ja improvisaatiolle valmiita. Kasvattajien tulisi hyväksyä spontaanit musiikkihetket suunnitelmallisen toiminnan rinnalle ja hyödyntää niitä vaihtoehtoisena toimintatapana.</p>

Liite 3 4(4)

Kirjallisuuskatsaus taulukossa

<p>Musiikin varhaiskasvatuksen käsikirja Musiikkimatkailijoille. Luokkala, Marika 2018</p>	<p>Musikaalisuus, mitä kaikkea se on? Riittävätkö taitoni musiikin varhaiskasvatuksen toteuttamiseen? Työyhteisön sallivuus.</p>	<p>Meillä jokaisella on musikaalisia taipumuksia ja niitä voi kehittää. Varhaiskasvatuksen työntekijöiden tulee jakaa osaamistaan ja kannustaa kaikkia käyttämään musiikkia työvälineenä.</p>	<p>Työntekijöiltä vaaditaan rohkeutta käyttää musiikkia monipuolisesti ja unohtaa oma kriittisyys omia taitoja kohtaan.</p>
<p>Lapsi ja kieli. Kielellinen kehittyminen varhaiskasvatuksessa. Ruokonen, Inkeri 2010</p>	<p>Musiikin monet kielet.</p>	<p>Lapset laulevat spontaanisti ja usein tämmöistä laulua tulee leikin lomassa, jossa lapsi kertoo laulaen päivänsä kulusta.</p>	<p>Lapsen kielen kehityksen kannalta kasvattajien tulisi rohkaista ja kannustaa lapsia laulamiseen. Oma esimerkki on paras eli esittää myös oma asia lapselle laulamalla.</p>